

maj 2013.

POLIINFO

list učenika i profesora Politehničke škole
a Politechnikai Iskola tanulóinak és tanárainak lapja

No. 13

**maturanti:
SVE ŠTO HOĆU, TO I MOGU!**

Biseri/Gyöngyszemek

učenik: Najveći grčki junak bio je Ahil, a trojanski-konj!

tanár: Többször is öngyilkos lett.

učenik: Zarobljenici su pomilovani tako što je proglašena amnezija.

tanár: Hozzád beszélek, fordulj rám!

profesor: Kako se zove muslimanska vera?

učenik: Turcizam!

tanuló: Jóska férjhez ment

tanuló: Elfoglalták Hispániát a vízipókok.

profesor: Svi glavni junaci ovoga romana su iz Bosne, osim onih koji to nisu!

tanuló: A Corvinák azok hollók.

profesor: Šta je zajedničko toj dvojici junaka u romanu?

učenik: Žena!

tanár: Most ceruzával bekapod az egyest.

učenik: Ivo Andrić je napisao roman „Pravnička hronika“.

tanuló: Ötszázmilliárd japán van Japánban! (A világon viszont hétmilliárd ember van.)

učenik: Jedan od najznačajnijih predstavnika humanizma i renesanse bio je Frančesko Petarda!

profesor: Deco, ko je napisao pesmu „Tiho noći“

učenik: Zvonko Bogdan!

tanár: Most ceruzával bekapod az egyest.

tanár: A tolóajtó szerkezetéről magyarázat: mivel mechanikusok vannak a szekrényben.

ABC

MATH

READING

	ОКО ШКОЛЕ - AKTUALITÁSOK ~~~~~	4-7
	МАТУРАНТИ - ÉRETTSÉGIZÓK ~~~~~	8-13
	КУЛТУРА - KULTÚRA ~~~~~	14-17
	ОДРУГЕ СТРАНЕ НАУКЕ - TUDOMÁNY ~~~~~	20-22
	ПЕДАГОШКО ТРОШЕ - PEDAGÓGUSSÁROK ~~~~~	23
	СЛОБОДНО ВРЕМЕ - SZABADIDŐ ~~~~~	24-26
	РАЗМИШЉАЊА - GONDOLKODÁSOK ~~~~~	27
	ЗНАЊЕ ПУТОВАЊЕ - UTAZÁSOK ~~~~~	28-29
	ПРИЧАМ ВАМ ПРИЧУ - MESÉLEK ~~~~~	30-32
	СПОРТ - SPORT ~~~~~	33
	МОЈЕ СЕЛО ВЕСЕЛО - AZ ÉN VIDÁM FALUSKÁM ~~~~~	34-35

директор: **Исо Планић**

главни и одговорни уредник, уредник редакције на српском језику: **Бранка Јовичић**

уредник редакције на мађарском језику: **Регина Мора**

уредник редакције на енглеском језику: **Александра О. Тиквицки**

технички уредник: **Тихомир Зораје**

лектура и коректура текстова: **Дијана Кртинић, Регина Мора, Александра О. Тиквицки**

графички дизајн, прелом и монтажа: **Тихомир Зораје, Мирјана Митрић**

фотографија: **ученици ГФТ 3/13 одељења**

штампа: графичка радионица Политехничке школе

тираж: 400 примерака

и-мејл: **politehnickasu@hotmail.com**

сајт школе: **www.politehnickasu.edu.rs**

РЕЧ ДИРЕКТОРА

Нагло, ако је то права реч, нагло смо из зиме закорачили у лето. Брзе промене временских прилика као да прате ритам савременог живота- брзина је једна од основних одредница времена у којем живимо. Завршава се још једна школска година. Што би рекли наши стари, године лете - 68. генерација ђака излази из школских клупа и ступа у свет одраслих тражећи своје место под све топлијим сунцем. Испраћамо их са надом да смо најбољи део себе њима дали, да смо учинили све што смо могли за њих. За све нас. Из клупа излази преко 240 матураната, политехничара са сертификатом. Они су наш заштићени домаћи бренд. Заједничка им је диплома Политехничке школе, али је сваки од њих оригинални, уникатни производ за себе. Желимо им да се брзо и

успешно снађу у лавиринту живота.

Онима што остају и онима који долазе, предлажем да истрају у својим настојањима. Истрајали су и успели такмичари у многим дисциплинама, од математике, до стрељаштва, од примене рачунара у грађевинарству, до прве помоћи. Радујемо се њиховом успеху и тиме подстичемо њих, али и оне који за њима долазе. Хајде да верујемо у то да рад и труд вреде! Исплати се учити!

Нови, 13. број је пред нама. Да ли је уопште упутно говорити о енергији и ентузијазму који су потребни да би нови број угледао светло дана? Честитке свима који су допринели да се одржи препознатљиви квалитет и концепција чији донети превазилазе значај школског листа.

Иšo Планић, директор

IGAZGATÓNK KÖZLEMÉNYE

Hirtelen köszöntött ránk a nyár. Ez a gyors évszakváltás híven tükrözi a felgyorsult életmódunkat, amely a modern társadalom elvárásainak felel meg. Ismét vége egy iskolaévnnek. Őseink bölcsességével élven mondhatni, hogy az idő repül. A 68. évfolyam hagyja el az iskolapadokat, és lép be a nagybetűs Életbe, ahol is a felnőttek életét élheti, és megkeresheti a helyét a világban. Azzal a reménnyel kísérjük ki őket, hogy a legjobb tudásunkat, tapasztalatunkat adjuk át nekik, és hogy megtettünk minden tőlünk telhetőt, hogy nekik irányt

mutassunk. 240 érettségiző távozik iskolánkból. Ők minket képviselnek, a mi iskolánkat. A sok színes egyéniségben mégis közös az, hogy a Politechnikai Iskola diplomáját érdemelték ki. Kívánjuk nekik, hogy hamar érvényesüljenek az életben.

Azoknak pedig, akik még maradnak, és akik most érkeznek iskolánba azt tanácsolom, hogy legyenek kitartóak. Versenyzőink kiténtek több kategóriában: a matematikától a céllövészetig, a számítógép alkalmazásától az építészetben az elsősegélyig. Velük

együtt örülünk a sikereiknek, és erre tudjuk biztatni az utánuk érkezőket is. Higgyünk abban, hogy a szorgalom, az igyekezet meghozza az eredményt. Kifizetődik tanulni!

A 13. szám van a kezünkben. Vajon kell-e beszélni arról, hogy mennyi munka és energia szükséges ahhoz, hogy egy-egy új szám megjelenjék? Gratulálok mindenkinek, akik hozzájárultak az iskolaújság megjelenéséhez, és munkájukkal fenntartották az előző lapok minőségét.

Planić Iso, igazgató

SVEČANA PROSLAVA DANA POLITEHNIČKE ŠKOLE

Dan Politehničke škole obeležen je tradicionalno i svečano po 11. put, u petak, 26. aprila 2013. godine. Na taj dan 2002. godine, naša škola promenila je ime u Politehnička škola, umesto dotadašnjeg naziva Građevinska škola "18. novembar". Ovo je za sve nastavnike i učenike bio poseban dan koji se umnogome razlikovao od svakodnevnih školskih dana. Školu su posetili mnogobrojni prijatelji, kao i bivši radnici i nekadašnji profesori. Đaci su gostima priredili svečani program i izložili svoje radove u učionicama, ali su i na kratko, tokom jednog časa, uzeli dnevnik u ruke i, zamenivši uloge, imali prilike da osete i to kako je biti nastavnik.

Dan škole je dobra prilika da učenici prikažu svoje talente i sve ono što su tokom godine učili, od stručnih radova do vannastavnih aktivnosti. Na priredbi izvedenoj povodom proslave Dana škole, naši gosti su mogli da vide nastup dramske sekcije sa tačkom. "Ja nemam talenat", koreografiju plesne škole "Mon miraž", efektanu tačku pantomime, da čuju nastup Ženskog omladinskog hora Maćaša Murenjija i recitovanje poezije, a na kraju svečanog programa zasvirao je tamburaški orkestar.

Osim toga, 56 učenika je tog dana dobilo zvanje medijatora, što je za Politehničku školu značajno priznanje i podsticaj za još upešnji obrazovno-pedagoški rad u budućnosti.

*Izložba učeničkih radova**Dramska sekcija Politehničke škole**Dijana Krtinić, profesor*

ISKOLANAPOT ÜNNEPELTÜNK

2013. április 26-án immáron 11. alkalommal ünnepeltük meg iskolánk napját. Tizenegy éve intézményünk a Politechnikai Iskola nevet viseli. Ez a nap jelentős számunkra, mert egyaránt ünneplik tanulók, tanárok. Más intézményekből is megtisztelnek bennünket, és volt, immáron nyugdíjas kollégák is eljönnek.

Juhász D. Olga és Törteli Károly kiállítását tekinthették meg az idelátogatók, és tanulóink munkáit is megcsodálhatták. Iskolánk diákjai műsorral is kedveskedtek a vendégeknek. Színdarab, szavalat, zene és tánc alkotta az iskolanapi programunkat. Aznap minden idelátogató találhatott a számára valami érdekeset, szépet.

Ezen a napon a tanár-diák szerepcsere is megvalósulhatott, hiszen tanulók tarthatták az órát. Érdekes tapasztalat mindkét fél számára.

Jó hangulatban telt iskolanapi ünnepségünk.

*A tanulók tanári szerepben**Móra Regina, tanár*

Interjú: Kovács Géza, tanár

MINDEN EMBER ÉRTÉK

Kovács Gézával, a Politechnikai Iskola hittanárával beszélgettem. Azért választottam Őt interjúm alanyának, mert rendkívül érdekes és sokoldalú ember.

– Hogyan mutatkozna be? Mivel foglalkozik?

Ebben az iskolában hittanárként ismernek. Az Egészségügyi Középiskolában hittant és fizikát is tanítok, és otthon magánórákat tartok matematikából. Szívesen foglalkozom meteorológiával is. Gyermekkorom óta érdekel az időjárás. Ezekon kívül lelki terápiát végzek a Caritason belül. Olyan embereknek segíték, akik már teljesen el vannak keseredve, és a célom, hogy velük együtt próbáljam megváltoztatni gondolkodásmodjukat, jobbra tenni az életüket.

– Miért érdekl az időjárás?

Valójában mindig nagyon érdekelt a természet, és annak egyes elemei. Szerettem nagyon a havat, a dörgést, villámlást. És úgy éreztem, szeretnék ezekkel foglalkozni, megérteni, hogyan is történik ez az egész. Szerettem volna tudni, hogy milyen lesz az időjárás a következő hónapokban, években. Már 1974. február 1. óta jegyzem az időjárási jelenségeket. Jövőre ünnepelem a negyvenéves úgymond „évfordulót”, amióta is az időjárással foglalkozom. 110 éves anyagom van visszamenőleg az időjárással kapcsolatban. Nem azért, mert annyit éltem, hanem az internetnek köszönhetően.

– Mi az, amivel a legszívesebben

tölti a mindennapjait?

A családdal. Persze ők a legfontosabbak. De nagyon szeretem minden munkám. Tehát a tanulóimmal is szívesen vagyok, és a Caritasban is örömmel munkálkodom.

– Hogyan érzi magát a Politechnikai Iskolában?

Nagyon jól. Remek a tanári közösség és a gyerekek is jók, rendkívül aranyosak. Nagyon szeretek itt dolgozni.

– Hol érzi magát a legjobban?

Erre nehéz válaszolnom. Talán azokkal az emberekkel, akik elkeseredettek, és segíteni kell rajtuk. Talán ott a legjobb, ahol a legnagyobb szükség van rám.

– Ennyi munkát, hivatást hogyan tud összehangolni?

Nagyon jól meg kell szerveznem a

este a szabadban sétálok, és ez mind kikapcsolódás a számomra.

– A munkában eltöltött pillanatai közül említse meg az egyik leszöveget, legérdekesebbet!

Ebben az iskolában tavaly volt egy diákom, aki nagyon rossz kapcsolatban volt az édesapjával. Az apa elköltözött Kanadába. A hittanórákon keresztül sikerült annyira megváltoznia, hogy megbocsátott az apjának, és elköltözött ő is Kanadába az édesanyjával. Hihetetlen mekkora változáson ment keresztül a tanuló. Aki egyébként nem tudta magát úgy feltalálni a többiek között, és emiatt már két iskolából is eltanácsolták. Nagyon tetszett neki a hittanóra, ő volt a legjobb hittanosom, pedig nagyon huncut volt. Nekem ez volt az egyik legnagyobb élményem. Az embereken csak úgy lehet segíteni,

Kovács Géza az órán

hetemet, a napjaimat. Viszont amikor látom, hogy van eredménye ezeknek a tevékenységeimnek, akkor minden rendben, megnyugszom. Nagyon kevés idő jut a tévére vagy valami más szórakozásra.

– Hogyan pihen? Hogyan szórakozik?

Általában az alvás a pihenésem. De előfordul, hogy szórakozom is, főleg ünnepnapokon vagy jeles dátumokon. A családdal pihenek, például egy mindennapos kávézás közben, vagy ha

ha ők is akarják.

– Mit üzenne a Poliinfo olvasóinak?

A tanulóknak és a tanártársaimnak azt üzenném, hogy legyenek türelmesek és kitartóak mindenben, amit csinálnak, és segítsenek a másik emberen. Ne felejtsek el, hogy a másik ember egy nagy érték! Ne veszítsék el hitüket, örüljenek, hogy tanulhatnak, dolgozhatnak, a munka mindig meghozza gyümölcsét.

SVÉ
ŠIO HOĆU,

TO I
MOGU!

Amit akarok, azt meg is teszem. Nem feszítem túl a húrt, csak maximálisan kihasználom a lehetőségeim. Az én életem, az én döntéseim.

A jelenben akarok élni!
A múlt MÁR nem az enyém.
A jövő MÉG nem az enyém.
Csak a jelen VAN. AZ MOST az enyém. Hozzuk ki a legjobbat belőle! Hajrá!

Moja je želja da postanem psiholog. Tako bih mogla da pomažem drugim ljudima i pružam im podršku. Onda kada izgube nadu. Moja ordinacija biće kutak za širenje pozitivne energije.

Maštam o pozorišnim daskama na kojima igram razne pozorišne komade i publiku koja mi aplaudira zbog toga što sam postala neko...

AMIT AKAROK

Teszek dolgokat bizony,
de én így látom helyesnek,
talán ezért nem szeretnek
Kik fontosak, keresnek,
a többi pedig felesleg.
Tetteim sokszor furcsák
másoknak, de nem az a célom,
hogy tökéletesnek látszódjam.

Az érzést érezni,
a szót kimondani,
a tettet megtenni,
az életet élni kell.

...içu modni dizajner
...li gastronomom. U svakom
...slučaju, trudiču se da
...bubav sipam velikim
...supenim kašikama, sve dok
...me ruka ne zaboli...

*
Nemam mogućnosti da studiram
u drugom gradu, pa ću upisati
Građevinski fakultet. On je vezan za
Politehničku školu i ako ga završim,
jednog dana mogu mnogo toga da
postignem i da ostvarim svoje snove.

MEG IS TESZEM!

A célom a külföld,
ott szeretnék boldogulni!
Hogy megvalósíthassam
terveimet, dolgoznom kell.
Nagy álmom: rajzfilmkészítő
szeretnék lenni!

*

Imaču muža i decu!
Bez njih bi život bio
samo prazna činija
sa šupljim dnom!

Ne volim da planiram,
jer se planovi najčešće
izjalove. Ipak, volela bih
da upišem
Pedagoški fakultet
i da kasnije radim
sa decom. Rad sa decom,
tim bićima punim snage,
volje i radosti, i meni
bi omogućio da, na
neki način, zauvek ostanem
...ete.

UNIVERZITET U SRBIJI —

Georg Odri, profesor

Ima jedna zemlja u kojoj učenici nemaju domaće, a tek retko imaju kontrolne zadatke, provode malo vremena u školi, nastavnici su cenjeni, ne podležu inspekcijama pedagoško-intelektualnih sposobnosti i nesposobnosti, i imaju najviše četiri časa dnevno, a u njoj - toj zemlji, koristi se „Bolonja“ na svakom čošku, med i mleko teku i...“Ej, čekaj

malo, kud' si krenuo, o čemu ti to!?. Oprostite zanesenjaku što je u zanosu transcendentnog maštanja o idealnom načinu primene oblika, metoda, tehnika i ostalih finesa zarad unapređenja misaonog angažmana subjekata obrazovanja malo odlutao u hladnije krajeve zamenivši teze, pardon, opise obrazovnih karakteristika nekih zemalja. Rečeno mi je da o Finskoj zemlji čuda pišem u nekom od narednih brojeva ovog istog lista škole zadovoljnih đaka... i profesora, a da bi za ovo izdanje sasvim zadovoljavajuće bilo da opišem lepote naše domovine Srbije na putu od intelektualne praistorije do bolonjskog intelektualca. U hipotezi moguće, jer naše „fabrike studenata“ ipak ne proizvode evropske varvare nego obrazovane ljude kojima nedostaje malo „poliranja“, ali, realno, sporije teče finsko mleko, a med baš i ne pretiče u ovom delu brdovitog Balkana.

Iako je Srbija udaljena od Bolonje, u proseku „tričavih“ 700 kilometara, univerzitet u Srbiji od bolonjske metafore deli živi most civilizacijski koji počiva na stubovima naše mudrosti, odgovornosti, gladi za znanjem, želje za iskobeljavanjem iz bede pesimizma i siromaštva optimizma i novčanika – stubovima čoveka, jer obrazovanje jeste čovek. Dužina ovog mosta, po do sada ispričanoj priči, zavisi od nas samih, naše, demokratski izabrane, prosvetne elite i spremnosti da sa „bolonjskog puta“ ne skrenemo. Ipak, cilj ovih „škrabanja“ nije analiza ostvarenosti funkcionalnih ciljeva, iskazanih u realnim ishodima standarda i kvaliteta „Bolonjske deklaracije“, već prikaz sasvim kratkog, gotovo od uvida kraćeg, preseka istorijskog

koraka čoveka u Srbiji od srednjovekovnog nepismenog pastira do današnjeg pismenog – stručno osposobljenog pastira, radnika, preduzetnika, naučnika, umetnika, predsednika i svakog onog kojeg nisam spomenuo.

Elem, počeci srpskog obrazovanog čoveka zadiru u srednji vek za koji se poluopravdano kaže da je bio mračan, delimično i po stvarno slabom osvetljenju, ali ponajpre po pitanju znanja, a i želja za istim nije se posebno isticala. Iako je susedna Vizantija u kontinuitetu imala instituciju visokog obrazovanja, u proseku „tričavih“ 700 kilometara udaljena, Bolonja je otvaranjem prvog zapadnoevropskog univerziteta 1088. godine uticala na Razvo evropskog visokog obrazovanja, a Rastko Nemanjić, alias Sveti Sava, potrudio se da „uvede osvetljenje“ otvaranjem prvih učionica u XIII veku. Srednjovekovno obrazovanje u Srbiji svodilo se na dobrovoljno obrazovanje mladih dečaka uglavnom u okviru crkve pri manastirima za potrebe stvaranja svešteničko – monaškog kadra zaduženog za bogoslužjenje i održanje vere neukog čoveka. Pored verskih sadržaja, tadašnje gradivo u crkvenim i manastirskim školama obuhvatalo je čitanje, pisanje i pojanje kao preteču savremene muzičke kulture. Obrazovanje su sticali i „tatini sinovi“ na dvorovima malobrojne bogate vlastele gde su ih podučavali svetovni učitelji, a slična učilišta su postojala i za „tatine sinove“ u nekim gradovima. Jasno je da je većina sveta trčkarala za ovcama pošteno i siromašno zarađujući za hleb, dajući gospodaru njegovo, crkvi njeno i, svakako, državi porez njen nasušni, ne mareći previše da zna više od staleške pripadnosti. Ako je za utehu, stoji činjenica da ni većina vizantijskog i zapadnoevropskog sveta nije izbegavala blejanje i groktanje seoskih ljubimaca nehajno posmatrajući prolaz srednjeg veka ostavljajući retkim obrazovanim ljudima da konačno „upale baklje“, osvetljavajući umove koliko i ulice.

I, taman kada je trebalo srpskom čoveku da svane zora prosvetnosti, navališe Turci Osmanlije sa jataganima, nametima i još rigidnijim sankcijama razuma. Naredna tri – četiri veka kulučenja devastirala su, ionako krhko školstvo što je za posledicu imalo frustraciju čoveka, večitog pastira, kroz dalju vladavinu stada ovaca podgrejanu žedi

za slobodom. Majke su deci pričale, guslari pevali, a svi pamtili kosovske junake što, sa stanovišta podmazivanja mentalne higijene porobljenog sveta, nije bilo loše, ali ne bi bilo loše da je mogućnost uticaja imao i evropski intelektualni pokret zrele renesanse i prosvetiteljskog slavljenja moći razuma. Ovako, kroz narodne umotvorine, živela je nada da će jataganu dogoreti sveća, a da dogoreva, počela je u austrijskoj Ugarskoj, među našim momcima visokoškolovanim, podleglim kultu razuma i, u kulturnom zanosu, spremnim na filantropsku misiju prosvetavanja sunarodnika sa obe strane Save i Dunava. Institucionalno, nisu dogurali dalje od osnovnih škola i nekoliko gimnazija o kojima je druga strana pomenutih reka mogla da ispreda priče, ali je, komparirajući nečije pametovanje u potonjoj šetnji po Mesecu, ovo je bio veliki korak u evoluciji srpskog intelektualnog pračoveka.

Jedan od praotaca našeg modernog intelektualca, filozofski profilisan na nemačkim visokim školama, a i teološki ne mnogo manje potkovan, Dositej Obradović, kao najprosvetljeniji i najjučeniji Srbin svoga vremena, postao je prvi srpski ministar prosvete u vreme „lomatanja“ sa Turcima, pokazujući im snagu nepokornog naroda organizovanjem škola. Iz takve organizacije izrodila se škola-preteča visokoškolskog umovanja naše prošlosti i bolonjsko-eshatološke budućnosti. Godine 1808, 31. avgusta, svečano je pušteno u rad čedo srpskog protobolonjskog obrazovanja - „Velika škola“. Ivan Jugović, bivši funkcioner ustaničke vlade, rešio je da po uzoru na Ugarsku kraljevsku akademiju osnuje u Beogradu školu u kojoj će biti učene više nauke i školovani budući narodni poglavari i upravitelji Srbije. Nastava je, na radost malobrojne dečurlije, počela već sutradan pod upravništvom Dositeja Obradovića i, neko vreme, jedinom profesorskom palicom – palicom Ivana Jugovića. Zadatak škole bio je da u kratkom roku osposobi i stručno edukuje državni rukovodeći kadar u uslovima borbe za skidanje viševekovnog jarma sa vrata Srbije. Uslov za upis nije bio prijemni ispit današnjeg tipa, već samo solidno znanje u čitanju, pisanju i računanju što bi, transponovano na današnju nastavu, po modulima, nivoima, standardima, pos-

OD POČETKA DO BOLONJE

tignućima, dostignućima i koječemu još, zadovoljilo neku zadovoljavajuće – dovoljnu ocenu, a i ko bi smeo da „otkači“ učenike - rodake Karadžića, Milenka Stojkovića, Vase Čarapića i drugih glavnih likova toga vremena. Međutim, po sadržajima i predmetima, ova škola predstavlja istinski zamac visokoškolske nastave, jer su se na njoj izučavali i srednjoškolski (istorija, geografija, račun, nemački jezik) i univerzitetski predmeti (razne vrste prava) u trajanju od tri godine. Ona je zapravo bila stručna škola za produkciju javnih službenika, a do njenog zatvaranja propašću ustanka, 1813. godine, kroz njene klupe prošlo je oko četrdeset đaka.

Posle propasti ustanka i nestanka potrebe za obrazovanim kadrom samostalne države, Srbi su morali da smanje potražnju za visokoobrazovnim fabrikama i proizvodima te da se primire, u nadi da će diplomatsko – udvaračka igra Miloša Obrenovića sa valijama i sultanom dati mogućnosti veće nego što su sporadične seoske škole, mada intelektualno kvalitetnije od celodnevnog jurcanja i blejanja sa ranije pomenutim stadijima. Rezultat igre sa Turcima – „bolesnicima sa Bosfora“, jer se njihova slabost, pored društvenog i moralnog sunovrata očitavala i u dopuštanju mišljenja, još uvek, formalno, neslobodnih naroda, ali u čijim se mozgovima „kuvala“ sloboda, fizička i protkana kulturnim preporodima na temeljima odškolske sazidanosti, bio je „Liceum Knjažestva serbskog“, ili kraće „Licej“, osnovan Miloševim ukazom, u Kragujevcu 1838. godine. Ova visokoškolska ustanova, prvobitno predviđena kao produžetak gimnazijskog školovanja sa četiri na šest godina, doživela je više transformacija, od preseljenja u Beograd (1841) u Konak kneginje Ljubice do kvantitativnih promena u pogledu broja smerova i predmeta, aminovanih zakonskim regulativama, da bi pred metamorfozu u „Veliku školu“ 1863. godine imala tri odseka – pravni, jestastveno – tehnički i opšti, sa nizom predmeta kao što su: filozofija, istorija, matematika, statistika, nemački jezik, crtanje, fizika, geometrija, francuski jezik i još neki. Kroz njene „šake“ prošlo je 1216 učenika druge generacije srpskih visokoobrazovanih erudita koji su, verovatno, bili ponosni što su postali mnogo pametni i što su avangarda srpskog znanja u vakuumu između izgradnje države u

Nekada Velika škola, a danas Vukov i Dositejev muzej u Beogradu

zagrljaju samrtnog ropca turskog bolesnika i slobode tj. balkanske smrti istog bolesnika.

Nova kvantitativno – kvalitativna promena u razvoju moždanih vijuga, sada već afirmisanog, od pastira evolutivno distanciranog, srpskog učenjaka bilo je pretvaranje „Liceja“ u zavod za više i stručno obrazovanje kako je u zakonu definisana nova „Velika škola“. Gazda ove, može se reći, fakultetske ustanove bio je ministar prosvete, a o dragocenosti znanja, frontalno stečenog, naravno, govori podatak da je rektore postavljao lično vladar. Škola je imala tri odeljenja – fakulteta: filozofski, tehnički i pravni, čije je ustrojstvo, do pojave univerziteta, zakonskim izmenama uobličeno na veliki broj odseka na svakom od fakulteta čije je pohađanje trajalo četiri godine.

Usložnjavanje obima znanja i zahteva za znanjem i diferenciranje nastavnih oblika, metoda, tehnika i... tako toga, doveo je do potrebe da i Srbija, u zaostatku za Bolonjom od 817 godina, dobije svoj prvi univerzitet i diskredituje tračeve da na Zapadu svaki seljak (čitaj: poljoprivrednik) ima završen fakultet, a da naš čovek, osim što je fakultetski obrazovan tek svaki sedmi stanovnik Srbije, filuje teoretsko znanje u obrnutoj srazmeri sa funkcionalnošću u praksi, a čega je uzrok pogrešan sistem školstva čak i na univerzitetu. Ne bih,

u smislu ilustracije, da razglabam o 99-postotnoj zastupljenosti frontalnog prenošenja znanja od strane profesora, i u istoj meri i obliku zastupljenom upijanju istog od strane studenata na fakultetu koji sam imao prilike da pohađam, da ne bih napadao moderne teorije o modernom pristupu učenicima i studentima, ili sebe diskreditovao do priznanja da sam, možda, mediokritet nakljukan teorijom sa konstantno neulogovanim funkcionalnim delovima mozga, u socijalnom smislu okružen morem sličnosti.

Od izglasavanja prvog Zakona o Univerzitetu 1905. godine, kojim je zajamčena i naučna i politička autonomija ove institucije u odbrani od totalitarnih namera vlasti kao veličine promenljive u vremenu, do danas, Beogradski univerzitet se povećao sa 800 na 90 000 studenata, sa 34 na nekoliko hiljada profesora, sa 3 na 31 fakultet i 8 naučno – istraživačkih instituta i kumovao je stvaranju univerziteta u Novom Sadu, Nišu, Prištini i Kragujevcu, pa se, valjda, negde u organizmu ovog sistema krije ćelija koja može da se primi na finsko ili bolonjsko, ili, ili, ili... neko moderno civilizacijsko tkivo, pa da kvalitetno školstvo bude i naše školstvo, da pametni ljudi budu i naši ljudi, da moderna i kulturna bude Srbija.

Intervju: Danijel Kukaras, prodekan za nastavu Građevinskog fakulteta u Subotici

FAKULTET ZAVRŠAVAJU UPORNI

Stiglo je vreme odluke - koji fakultet upisati? Građevinski fakultet u Subotici jedna je od najznačajnijih obrazovnih institucija u gradu, a učenici Politehničke škole na ovaj fakultet odlaze dobro pripremljeni.

Recite nam nešto o istorijatu Građevinskog fakulteta u Subotici.

Građevinski fakultet osnovan je u Subotici 22. aprila 1974. godine u sklopu Univerziteta u Novom Sadu. Smešten je u novu zgradu koju su, u saradnji sa svojim profesorima, projektovale njegovi prvi studenti kroz diplomske radove. Objekat raspolaže savremenim učionicama,

amfiteatrom, laboratorijama, računarskim kabinetima i bibliotekom sa preko 7000 stručnih naslova.

Pretpostavljamo da su, kada postanu studenti Građevinskog fakulteta, učenici Politehničke škole u izvesnoj prednosti u odnosu na učenike drugih srednjih škola. Šta Vaša iskustva govore o tome?

Naravno da su učenici Politehničke škole u izvesnoj prednosti kada dođu na fakultet. Srednja škola ih priprema za struku, a na fakultetu se to znanje proširuje. Iako se na fakultetu polazi od nule, učenicima Politehničke škole je lakše jer imaju osnovu.

Gde se i na koje sve načine srednjoškolci zainteresovani za upis Građevinskog fakulteta mogu informisati o svemu što ih zanima?

Zainteresovani srednjoškolci, budući studenti Građevinskog fakulteta u Subotici, sve potrebne informacije o fakultetu i upisu mogu pronaći na našem sajtu: www.gf.uns.ac.rs, ili mogu doći direktno u zgradu fakulteta koja se nalazi na adresi Kozaračka 2a.

Koji smerovi postoje na Građevinskom fakultetu?

Imamo osnovne, master i doktorske akademske studije. Na osnovnim akademskim studijama postoji studijski program Konstrukcije i materijali, Hidrotehnika i vodno inženjerstvo okoline, na master akademskim studijama Konstrukcije i materijali, i Hidrotehnika i vodno inženjerstvo okoline, s tim što na studijskom programu Konstrukcije i materijali postoje četiri studijska modula: Betonske konstrukcije, Metalne konstrukcije, Saobraćajnice i Stambeno projektovanje. Na doktorskim akademskim studijama postoji studijski program Građevinarstvo.

Kako izgleda prijemni ispit?

Prijemni ispit vrši se u zgradi fakulteta i polaže se samo iz matematike. Zadaci su veoma jednostavni i na zaokruživanje. Budući studenti treba samo dobro da uvežbaju zadatke.

Da li postoji pripremna nastava za prijemni ispit?

Postoji pripremna nastava iz matematike i održavaće se u zgradi fakulteta. Detalji oko datuma pripreme nastave i prijemnog ispita biće objavljeni na našem sajtu.

Građevinski fakultet nalazi se u blizini Dudove šume

Da li je diploma Građevinskog fakulteta međunarodno priznata i da li postoji saradnja između Građevinskog fakulteta u Subotici i njemu srodnih fakulteta u inostranstvu?

Naravno, diploma Građevinskog fakulteta je priznata u inostranstvu. Postoji veoma dobra saradnja sa mnogim fakultetima van granica Srbije. Bez ikakvih problema student može da započne studije u Subotici, a nastavi ih negde u inostranstvu. Svi dotad položeni ispiti mu se priznaju.

Fakultet raspolaže savremenim učionicama i amfiteatrom

Koji je Vaš savet učenicima Politehničke škole koji će postati studenti Građevinskog fakulteta?

„Fakultet se završava tako što se ide na nastavu“, govorila je moja razredna na kraju srednje škole. Rekla je, takođe, da fakultet ne završavaju pametni, nego uporni. Želeo bih da budući studenti ovo usvoje.

Anamarija Kričković i Ivana Mukić VT 4/3

Interjú: Takács Izabella, tanársegéd

EZ AZ EGYETEM FELKÉSZÍT AZ ÉLETRE

Takács Izabella a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar tanársegéde nyelvészeti tantárgyakból. Őt kérdeztük, és válaszai alapján betekintést nyertünk az MTTK felsőoktatási intézmény munkájába.

Kollégától kollégának

Az egyetem honlapján megtekinthető az oktatási programunk. Az érdeklődők az órarend alapján megtalálják, hogy az óvodapedagógusi és a tanítói szakon milyen tantárgyak vannak. Léteznek kötelező tárgyak, amelyek feltételek a következő évre való jutáshoz, és vannak választható tárgyak.

A választott tantárgyknál kisebb létszámú csoportokban dolgoznak, nem csak frontális az oktatás, hanem sok lehetőségük van a hallgatónak is megnyílni, beszámolókat, prezentációkat bemutatni, beszélgetni, kreatívan játszani, részt venni a tanításban. Ők is előadókká válhatnak, hiszen hamarosan majd kollégák lesznek, egyszer ők is tanítani fognak.

Általános műveltség

Ha a mindennapi eseményekre, a környezetünkre odafigyelünk, segít az általános műveltségi tesztre való felkészülésben. Például: milyen jelentős események történnek napjainkban (a zenekultúra, a művészetek, a sport stb. terén). Erre pedig úgy tudunk felkészülni, ha olvasgatjuk a sajtót, figyeljük a médiát. A többi pedig valóban az általános kultúránk része, amit magukkal hoznak a leendő egyetemisták az általános vagy középiskolából. Erre pontos instrukció nincs. A honlapunkon megtalálható, milyen jellegű felvételi kérdések voltak előző években általános műveltségből.

Felkészítők a felvételire

Lesznek felkészítők, megnéztük a középiskolások naptárát is, hogy ne azokon a szombatokon legyen, amikor tanításuk van, ha meg véletlenül valamelyik középiskolában valami plusz elfoglaltság akad, kiállítunk igazolást azoknak a diákoknak, akik az egyetemi felkészülés miatt hiányoznak.

A tehetség sokrétű

A zeneiskola talán egy picikét megkönnyíti a felvételizők dolgát, a zenealkalmasságin valószínűleg nem fog gondot okozni nekik, mikor el kell énekelni egy gyermekdalt, vagy ennek a ritmusát lekoppintaniuk. Ha a nulláról kezdi valaki a zene elsajátítását, ez olyan szempontból hátrány, hogy többet kell gyakorolnia, viszont van zongoránk is, a hallgatók itt gyakorolhatnak.

Felkészít az életre

Tanítók és óvodapedagógusok lesznek a hallgatónk, de a végzőseink elhelyezkedhetnek rádióban, televízióban, újságban és más művelődési intézetekben is. Ez a Kar olyan általános műveltséget nyújt, amivel a hallgatók felkészülnek

MTTK székhelye a Strossmayer utcában

az életre, aztán hogy ők ezt mire használják ki, az már csak rajtuk áll.

Hogyan válhatunk az Intézmény hallgatójává?

Szükséges hozzá felvételi magyar nyelvből és általános tájékozottságból. Mindkét teszten 30-30 pont érhető el. Ezen kívül van még képességvizsga, beszédképesség, testnevelés, zene. A zenéhez nem feltétel, hogy tudjon a jelölt

A kórus előadása a Kar napja alkalmából

hangszeren játszani, csak legyen hallása és ritmusérzéke. A beszédképesség egy kötetlen beszélgetés a logopédussal. Hogy a jelölt beiratkozhasson, összesen minimum 51 pontot kell összegyűjtenie. Tehát a középiskolai átlag és a főlvételin elért pontszámot összeadjuk, ha ez az 51 pont nincs meg, hiába van hely az állami költségen, nem lehet beiratkozni. Tette hozzá Dudás Éva, az MTTK Tanulmányi osztályának vezetője.

АФИРМАЦИЈА МУЛТИКУЛТУРАЛИЗМА И ПАМЕТИ

Ове године је у Новом Саду одржан осми серијал квиза „Колико се познајемо“ у оквиру пројекта „Афирмација мултикултурализма и толеранције у Војводини“, у организацији Покрајинског секретаријата за образовање, управу и националне заједнице. Ученици Политехничке школе на њему су учествовали по четврти пут. Телевизијско снимање квиза на коме је требало да покажемо знање из познавања историје националних заједница у Војводини, одржано је 22. марта 2013. године у студију на Петроварадину. Политехничку школу представљали су ученици Дамјан Петрекановић, Ивана Долорес Прањић, Даница Поледица и Тина Алијевић из одељења ТПА 2/11, а остали ученици овог одељења били су навијачи.

На почетку квиза смо водили, а онда нам је, нажалост, опала концентрација, што су противничке екипе искористиле. Иако се нисмо квалификовали за ново такмичење, пораз нас није деморалисао - кући смо се враћали весели као да смо победили.

Анђелина Матић и Тина Алијевић ТПА 2/11

SZÍNHÁZ VAN AZ ÉN UTCÁMBAN

Sóska, sült krumppli

Szereplők: Gulyás Attila, Bartus Gyula, Csomós Lajos.

A történetnek három szereplője van: Szomorúszájú, Szappan és Művész, akik három különböző jellemet alakítanak. Konfliktusok sorozatát jelenítik meg a játékvezetői öltözökben. Két partjelző és egy futballbíró készülődik két csapat sorsdöntő összecsapására. Mint később kiderül, az összecsapás nemcsak a játékosok között zajlik, hanem a három ember között is. A két középkorú partjelzőnek rosszul esik, hogy Szomorúszájú a fiatal kora ellenére már bíró. Bosszút tervezve a mérkőzés szünetében kilopják a zsebéből a sárga lapot. Ennek köszönhetően a második félidőben a pályán elszabadulnak az indulatok. A mérkőzés végén a rossz bíraskodás és a dühös szurkolók miatt az öltözőben rekednek. Ekkor van elég idejük, hogy elgondolkozzanak életükön, és rájöjjenek, nincs minden rendben. Szappan nem tud túllépni válásán, és azon rágódik, hogy alig látja gyermekét. Művész agglegény, aki szabad idejében verseket ír egyetlen szerelméhez, Mariannhoz. Szomorúszájú pedig nemcsak a felfelé ívelő karrierje miatt örvend közutálatnak, hanem azért is, mert lecsapta Művész kezéről a nagy szerelmét. A történet végére Művésznék sikerül megírnia a szerelmes versét, ami egyszerre édes is, sós is, kesernyés is, mint amilyen a sóska sült krumpplival.

De Negri Klaudia AT1/2

ПОЗОРИШТАРИЈЕ

ШИНЕ

писац: Милена Марковић
режија: Слободан Унковски, Милена Марковић
место: Југословенско драмско позориште, Београд

Сцена из представе

Овог пролећа указала ми се прилика да у Београду погледам културну представу „Шине“, о којој сам чула многобројне похвале, а која ни мене није оставила равнодушном. У представи је приказано одрастање једне генерације од ђачког доба до времена служења војног рока у земљи захваћеној ратом. Ради се о изгубљеној генерацији стасалој током деведесетих година. Цела представа проткана је иронијом којом се алудира на данашње време и којом се младима шаље јасна порука какво је друштво у којем живе и какви су они сами. Старије генерације гледајући представу добијају прилику да се запитају где су погрешили и чиме су допринели таквом стању у друштву.

Поред одличне глуме целе глумачке поставе, у првом реду Небојше Глоговца и Николе Ђуричка, потпуном уживљавању у представу доприносе песме праћене музиком. Након одличног наступа глумачког ансамбла пропраћеног громогласним аплаузом, остао је утисак да је за ову представу мало рећи да је успешна и вредна гледања.

Сања Илић ТОН 4/9

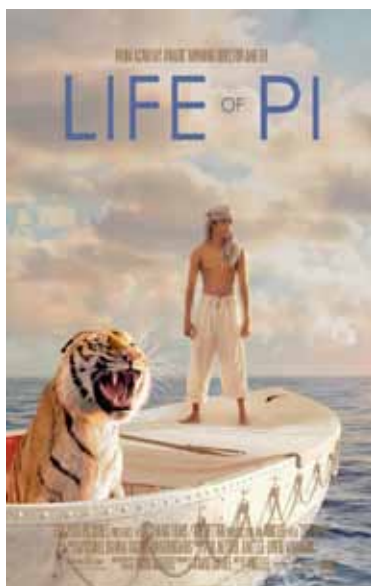

ФИЛМ

ПИЈЕВ ЖИВОТ

место: Арт биоскоп „Александар Лифка“

редитељ: Анг Ли

По завршетку првог полугодишта, проглашени смо за најбоље одељење у Политехничкој школи, а награђени смо бесплатним одласком у биоскоп на пројекцију филма. Наша разредна, Наталија Трбовић Тољагић, одлучила је да нас води у Арт биоскоп „Александар Лифка“ да погледамо филм „Пијев живот“, снимљен по истоименој књизи канадског аутора Јана Мартела.

Овај филм је, ноћ пре него што ћемо га погледати, овенчан са чак четири најпрестижније награде у филмској индустрији: добио је Оскаре за режију, оригиналну музику, специјалне ефекте и камеру.

Филм нас је подсетио на библијску легенду о потопу и Нојевој барци. Главни јунак је дечак Пи који са својом породицом и животињама креће на путовање бродом. После бродолома на сред Пацифика, дечак Пи и неколико животиња успевају да се спасу у чамцу за спасавање. Филм прати суживот тигра и дечака током неколико месеци. Нарочито нам се свидела сцена у којој дванаестогодишњи Пи покушава да дресира тигра. Гледајући филм, схватили смо да се у животу не дешавају само лепе ствари, и да, колико год да нам је тешко, не смемо да губимо веру у себе и у боље сутра, јер нас то одржава у животу. Живот се завршава онда када изгубимо своје циљеве и жељу за нечим бољим.

Ово је филм који подстиче на размишљање, улива наду, и даје подстрек да се у свему што радимо, трудимо да постигнемо најбоље.

ученици АТ 2/1 одељења

КЊИЖЕ

ЛОВАЦ НА ЗМАЈЕВЕ

Haled Hoseini

Nedavno sam pročitala jednu neverovatnu knjigu koja se dugo vremena nalazila na vrhu liste najčitanijih knjiga u Srbiji. Reč je o knjizi „Lovac na zmajeve“ koja je u meni probudila snažna osećanja-veoma dirljivoj priči o prijateljstvu dva dečaka u Avganistanu i o jednoj dalekoj, nedovoljno poznatoj kulturi. Protkana ljubavlju, patnjom, izdajom i borbom, jedna je od retkih knjiga koja je na mene ostavila tako snažan utisak. Sličan uspeh postigla je i knjiga „Hiljadu čudesnih sunaca“ koju takođe nameravam da pročitam. Veštinom pisanja, Hoseini uspeva da potakne čitaoce na duboka razmišljanja i da ih uvuče u vreme i mesto odigravanja radnje romana do te mere, da se čitalac prosto poistoveti sa likovima. Njegove knjige čitaju se u jednom dahu i, verujem, nikoga ne ostavljaju ravnodušnim.

Sanja Ilić TON 4/9

интервју: Владимир Грбић, глумац суботичког Народног позоришта

ЗА ГЛУМУ СУ ПОТРЕБНИ РАД И СТРПЉЕЊЕ

Позоришна радионица у организацији фондације „Данило Киш“ почела је са радом у септембру 2012. године. Радионицу, чији је програм сачињен по узору на програме глумачких академија, води глумац суботичког Народног позоришта Владимир Грбић. Након претходно одржане аудиције, талентовани млади Суботичани састају се два пута недељно са жељом да раде на себи и своје слободно време искористе на квалитетан начин. У децембру 2012. године одржан је јавни час на коме су се полазници представили заинтересованим грађанима, а за јун се планира извођење позоришне представе.

Полазници драмске секције

Прошле године у јуну организована је аудиција за учешће у драмској секцији, а могли су да се пријаве сви заинтересовани млади људи. Како је дошло до тога?

Да кренем испочетка. Своју прву драмску секцију држао сам 2007. године и тај педагошки рад ми се много свидео. Годинама сам размишљао како бих могао опет нешто слично да покренем. Прошле године, у марту, позвао ме је колега и питао да ли сам заинтересован да држим драмску секцију на српском језику, на шта сам ја узбуђено пристао. Нас двојица смо покушали да осмислимо цео концепт драмске секције, а потом смо се договорили са Банетом Филиповићем, директором Фондације „Данило Киш“. Једва смо чекали да почнемо са радом...

Ви сте ментор полазницима. На чему се заснива Ваш рад?

Мој рад заснован је на знању које сам стекао током студирања и на искуству стеченом у позориштима у којима радим већ једанаест година. Стекао сам искуство и радећи у радионицама које сам врло активно посећивао и још увек то радим.

Имате ли одређени програм по којем радите?

Да, већ на почетку месеца знам како ће, отприлике, да изгледа радионица. Недељу дана пре часа конкретизујем целу ствар. Суштина свега је игра. Кренули смо од игара које су полазницима на прву лопту изгледале бесмислено, али након одређеног времена и рада, све оне имају своју поенту.

Какави сте утисак током рада стекли о својим полазницима - младим глумцима?

Још на самој аудицији сам имао велике дилеме, јер су сви људи који су се тог дана појавили, показали одређени таленат. Неки су се више истакли, а неки мање, што је логично. Мислио сам да ћу на тој аудицији много лакше знати кога да примим, а кога не. Када се аудиција завршила, нисам знао шта да радим. На крају крајева, пријавили су се људи који желе да се баве глумом. Некако сам направио селекцију од укупно скоро двадесет пријављених. У сваком случају, врло сам задовољан својим полазницима. Морам признати да сам био мало забринут јер је све ово било ново и за мене, не само за полазнике. Треба одржати баланс између тога да они срећни долазе на часове, да им буде пријатно, а да се, опет, одржи нека дисциплина. Полазници ми доста помажу у томе, јер ми, на неки начин, дају смернице како би требало све да изгледа. Сви показују врло завидан ниво заинтересованости за секцију.

У децембру прошле године сте се суботичкој публици представили на јавном часу. Како је он изгледао и какву је пажњу привукао?

Јавни час био је веома добра мотивација за полазнике. Колико су те вежбе деловале чудно и бесмислено полазницима, толико сам ја морао свему да дам неки смисао. Главни смисао у овом послу је да презентујеш оно што знаш. Јавни час био је врло шаренолик, а с обзиром на то да је то био мој први јавни час, јако сам задовољан. Реакције гледалаца биле су, махом, позитивне.

Да ли планирате поново да представите свој рад?

У јуну месецу одржаће се представа рађена по мотивима монодраме З. А. Соколовића „Глумац је...глумац је...глумац.“ Мени је најбитније да у представи сви полазници, пошто су то заслужили, буду подједнако заступљени.

У Суботици се младима дуго нико није бавио на овај начин, кроз драмске секције. Да ли ће овај вид активирања младих, заинтересованих за глуму и уметност, прећи у традицију?

Да, дефинитивно ће прећи у традицију. Низ година се, стварно, нико није бавио тим питањем, али у овом тренутку постоји четири-пет драмских секција које држе и моје колеге, тако да млади имају где и са ким да раде на томе да постану добри глумци.

Реците нешто укратко о глумачком позиву.

Врло је тешко рећи нешто конкретно о томе, једноставно осетиш да је нешто твој фах, да ти то лежи. Ја сам, рецимо, почео са имитацијама професора. Када смо сви као разред осетили да се приближава неки контролни или одговарање, ја сам у том тренутку улетао и почињао са имитацијама. Тако би прошло пола, ако не и цео час. Био сам члан градског аматерског позоришта у Руми 1998. године, а Академију сам уписао 2000. године у класи професора Боре Драшковића у Новом Саду. Врло брзо сам у Суботици добио посао и сада сам овде већ десет година. Након тринаест година професионалног бављења глумом, научио сам да је у овом послу, у којем нема правила, најважније стрпљење.

Који је Ваш савет младим људима који желе да постану глумци?

Да што пре одустану!(смех) Шалим се, наравно. Заиста мислим да је стрпљење најбитније, јер млади обично добију жељу да се баве глумом када погледају неку добру представу. Међутим, оно што они виде је финални продукт нечега на чему се радило дуги низ недеља и месеци. Да би се дошло до тог финалног продукта, мора пуно да се ради. Нама су на Академији говорили да је таленат само улазница за тај факултет, а то је неких, 2%, а 98% чини мукотрпан рад за који је потребно баш то стрпљење.

jubilej: 120 GODINA OD ROĐENJA MILOŠA CRNJANSKOG

DO CRNJANSKOG TREBA DORASTI

Miloš Crnjanski, pesnik, romansijer, pripovedač i publicista, rođen je pre tačno sto dvadeset godina. Svoju prvu pesmu „Sudba“, štampanu u somborskom listu „Golub“, napisao je kao gimnazijalac, dakle u godinama kada se, otprilike, daci u Srbiji po prvi put susreću sa delom ovog velikana srpske književnosti. U višim razredima osnovne škole čita se odlomak iz romana „Seobe“, a kasnije, u trećem razredu srednje škole, uz „Sumatru“ i „Objašnjenje Sumatre“, čita se i roman u celini.

Kako današnjim srednjoškolicima naviknutim na čitanje tekstova iz čitanke i tek poneke lektire (a najčešće poruka na mobilnom telefonu i Fejsbuku), uopšte pokušati približiti Crnjanskog? Ili, uostalom, delo makog velikana srpske ili svetske književnosti? Teško, naravno... Ipak, i srećom, uvek ima i onih koji su spremni da idu dalje i koji, uprkos vremenu u kojem živimo, znaju da je, kako se to kaže „kultura“ kao što može bez nje, ali je bljutavo.“

Neki učenici će ostati na tome da saznaju poneku činjenicu iz biografije Miloša Crnjanskog i ko je čovek po kojem imena dobijaju ulice i škole. Za početak, dosta. Drugi će se, slušajući, u prvi mah, nejasnu i, na prvo čitanje, značenjski neuhvatljivu „Sumatru“, uhvatiti u koštac sa ovom pesmom, pročitati i njeno objašnjenje¹, a potom i roman „Seobe“. Neće to biti lako. Daleki 18. vek, Srbi koji se po tuđoj volji i za tuđ račun potucavaju po ratnim bespućima zaboravljajući kuće i kućišta... sve je to daleko od današnjih srednjoškolaca. Na prvi pogled. Na nastavniku je da učeniku približi delo Miloša Crnjanskog, da mu pomogne da Crnjanskog, polako, odrastajući, prepoznaje u sebi i oko sebe, jer, kako to kaže Danilo Kiš: „Sve se ponavlja beskrajno i neponovljivo“. Na nastavniku je da, veštom pričom, poveže Frušku goru, koju je svaki đak bar jednom tokom školovanja posetio, i snežne planine Urala, za koje su učenici čuli na časovima geografije. Da, moguće je nad obrisima Fruške gore prepoznati daleke i tajanstvene planine Urala, treba samo podesiti pogled i zagledati se dovoljno daleko! Zadatak je nastavnika da uenicima ukaže na to da je Crnjanski književni potomak Branka Radičevića i da se ono o čemu su obojica pevala može nazreti u nekim fruškogorskim maglama, današnjim i svagdašnjim. Romantičarski ton Branka Radičevića treperi u poeziji Miloša Crnjanskog, treba samo izoštriti sluh! Na nastavniku je da u baroknu Sentandreju, viđenu, možda, na nekoj od đačkih ekskurzija, utka „Seobe“ i

neke davne ratove poveže sa skorašnjim, čiji su krvavi tragovi još uvek vidljivi. Moguće je uočiti vezu između Hektora iz „Ilijade“ koji, opraštajući se od žene i sina, odlazi u rat, i Vuka Isakovića, glavnog junaka „Seoba“ koji, odlazeći na vojnu, kradom beži od žene, obamrle i lude od straha i brige. Odisejeva lutanja i besciljno tumaranje Vuka Isakovića i njegove sabraće po blatnim ratištima tuđe carevine su u vezi, ako smo kadri da je uočimo. Svi ratovi, od antičkih do današnjih, liče, jer su jednako suludi. „Crvene godine klanja“, kako rat naziva Dušan Vasiljev, savremenik Crnjanskog, preživeli pustoše i prazne dušu i sve su, u svojoj besmislenosti, duboko povezane. „Sve je u vezi“, govorio je Crnjanski. I to je ono što, učeći o sumatraizmu kao avangardnom književnom pokretu, učenik nauči kao činjenicu. Vremenom, međutim, onaj koji shvata da „umetnost služi da bi ponovo ostvarila trenutak“², Crnjanskog počne i da oseća kroz jedinstvene i neponovljive životne trenutke. Kako se klupko godina, polako, pa sve brže odmotava, Crnjanski postaje jasniji i razumljiviji, prepoznatljiviji, najčešće u onim trenucima koji vrede čitav jedan život. To su oni trenuci kada se pred nama, uprkos metežu i huci svakodnevice, ukazuje „beskrajni plavi krug, i u njemu, zvezda“, trenuci koji se čute, jer bi svaka izgovorena reč oskrnavila njihovu lepotu.

O tim i takvim trenucima i toj zvezdi zornjači govore i druga dela Crnjanskog koja školskom lektirou nisu obuhvaćena, a do kojih, uvek, stižu oni radoznalog duha.

Naposletku, stiče se utisak da do Crnjanskog treba dorasti i iščitavati ga uvek iznova, jer svako čitanje njegovih dela otkriva dublje slojeve i nova značenja. Postane vremenom kristalno jasno da je sve na svetu u vezi, ali da, zaista, na kraju „sve ta zamršenost postaje ogroman mir i bezgranična uteha...“³ Ipak i uprkos svemu!

Branka Jovičić, profesor

1 Pesma *Sumatra* bila je nejasna i književnom kritičaru Bogdanu Popoviću, pa je zatražio njeno objašnjenje. Crnjanski je napisao tekst *Objašnjenje Sumatre* koje se smatra manifestom sumatraizma kao avangardnog književnog pokreta

2 Dragan Velikić, *O piscima i gradovima*, Akademska knjiga, Novi Sad, 2010, str. 106

3 Miloš Crnjanski, *Poezija*, Prosveta, Beograd, 1966, str. 220

MATU

GRANTI 2012/2013.

Јубилеј: 70 година од смрти Николе Тесле

ТЕСЛА - ЧОВЕК ЗА Т

Човек светлости, Чаробњак електрицитета, Визионар, Човек који је изумео 20. век, Проналазач за трећи миленијум, Човек ван времена, Господар света... само су неки од епитета који стоје уз име Николе Тесле, али шта је то што Николу Теслу чини генијем?

„Мислим да нема ниједног дубљег испуњења који може обузети људско срце као осјећај изумитеља када види да се његове идеје остварују. Такви осјећаји наведу човјека да заборави на храну, спавање, пријатеље, љубав, све.“ (Тесла)

У време када је највећи део планете био осветљен свећама, Никола Тесла је открио наизменичну струју. Управо то откриће је проузроковало такозвани „рат струја“ између Николе Тесле и Томаса Едисона. Едисон је био послодавац бројним научницима и проналазачима, па је тако и Тесла на почетку своје каријере радио за њега. Едисон је заступао идеју о штетности Теслине наизменичне струје. Ишао је толико далеко да је дечацима у околини своје лабораторије плаћао 25 центи за ухваћене кућне љубимце, псе и мачке, да би их потом јавно убијао Теслином двосмерном струјом, објашњавајући њену штетност. Једино што је том приликом успео да докаже било је његово сурово и сумануто понашање.

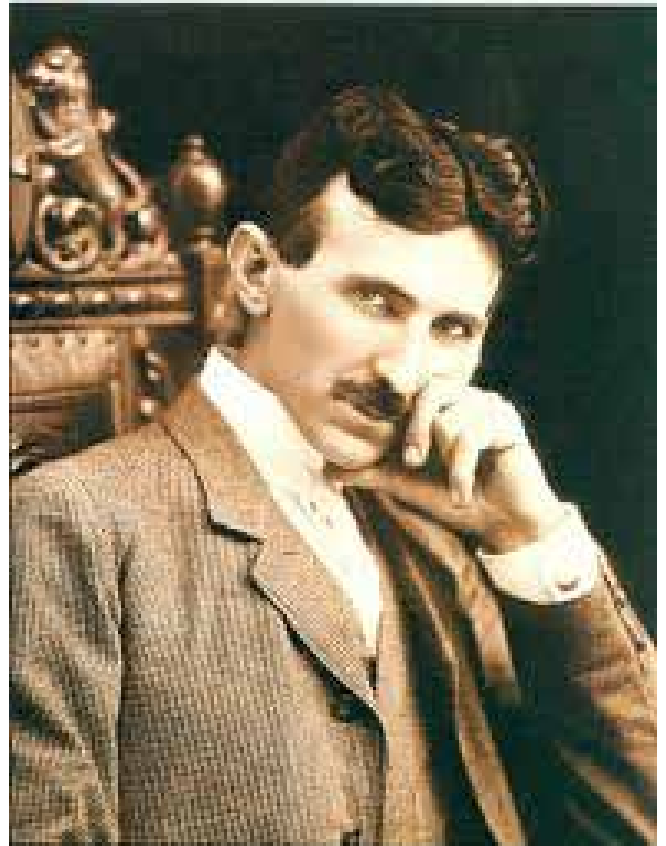
„Едисон је више изумитељ корисних ствари, а ја сам изумитељ нових принципа.“ (Тесла о Едисону)

Вероватно сте чули за Марконија, добитника Нобелове награде за физику, проналазача радија. На почетку каријере, радећи за Теслу, послужио се Теслиним проналасцима да би патентирао радио. Након Теслине смрти, суд је Тесли вратио право на овај патент.

„Пустите Марконија, добар је он момак, у свом раду користи најмање шеснаест мојих патената“ (Тесла о Марконију)

Тесла је и творац радара који, истина, није патентирао. Током Првог светског рата, 1917. године, америчкој војсци је нудио решења за радиолокацију подморница, али није наишао на разумевање. Радар је 1935. године званично патентирао Роберт Вотсон Ват.

Иако се Немац Рентген води као проналазач икс-зрака, Тесла је много раније радио са овим зрацима, па је први и направио рендгенски снимак људског стопала. Тада се сматрало да икс-зраци могу да лече слепило и друге болести. Тесла је упозоравао своје савременике да икс-зраци могу да изазову озбиљне последице по здравље људи који су им изложени. Желећи да први патентира лечење икс-зрацима, Едисон свог асистента Кларенса Дејлија излаже толикој количини икс-зрака, да су му ампутиране обе руке, али му ни то није помогло да сачува живот. Он се сматра првом жртвом радијације у САД-у.

Никола Тесла живео је од 1856. до 1943. године

Споменик Тесли на Нијагариним водопадима са америчке стране

ТРЕЋИ МИЛЕНИЈУМ

Музеј Николе Тесле у Београду

Споменик Тесли на Нијагариним водопадима са канадске стране

„Не жалим што су други покрали моје идеје. Жалим што немају своје.“ (Тесла о изумима и патентима)

Иако су Теслини противници победили у медијском рату и стварању новца, његови изуми и данас владају планетом: хидроелектрана на Нијагариним водопадима, криогени инжењеринг, транзистор, даљински управљач, радио – астрономија, неонско светло, модерни електрични мотор, бежична комуникација, стварање кугластих муња, земљина резонантна фреквенција...

Без сумње, Никола Тесла је био ГЕНИЈЕ. Говорио је осам језика (док просечан човек запиње и са једним). У школи се истицао учећи енглески, француски, немачки и италијански. Био је онај тип иритирајућег ученика који је јурио за учитељем... Његов порив да доврши све што би започео, једном га је готово убио када је почео да чита Волтерова дела. На свој ужас, открио је да постоји скоро стотину свезака штампаних ситним словима „које је тај монструм написао док је пио седамдесет две шоље црне кафе дневно“. Но, Тесла се није скрасио док их није све прочитао. Имао је фотографско памћење. Тесла је знао напамет и у оригиналу многе пасусе из „Горског вијенца“ Петра Петровића Његоша, Гетеовог „Фауста“, Пушкиновог „Евгенија Оњегина“, Дантеове „Божанствене комедије“, Шекспировог „Хамлета“, Бајроновог „Чјлда Харолда“...

„Учио сам туце језика, пручавао литературу и уметност, провео своје најбоље године у књижницама читајући све што би ми дошло под руку и осјетио сам да сам тратио вријеме, али убрзо сам схватио да је то било најбоље што сам икада учинио.“(Тесла)

Живео је осамдесет шест импресивних година у целибату. У своје време био је једна од најбоље одевених јавних личности, висок метар и деведесет девет центиметара. Имао је магнетску привлачност, био је тих, готово стидљив. Постао је мета многих удавача, али ниједној није пошло за руком да постане госпођа Тесла.

„Наумио сам да свој живот посветим раду и с тог разлога одрекао сам се љубави и друштва добре жене, а и више од тога.“ (Тесла)

Као што обично бива са онима који виде далеко у будућност, Тесла за време свог живота није добио признање које заслужује. На стогодишњицу његовог рођења, јединица магнетне индукције названа је Тесла. Кратер на Месецу носи његово име, као и један планетоид. Живео је и оставио траг у двадесет градова широм света, где улице, тргови и школе носе његово име.

Ако имате више од двадесет година и још не знате шта ћете када „порастете“, и трг на Менхетну не носи ваше име, велика је вероватноћа да нисте геније, али - не очајавајте, још увек има наде да ћете постати добар човек!

ÉLMÉNYSZERŰ TANÍTÁS- TANULÁS

Dr. Czeizel Endre a konferencián

Az Észak-bácskai Magyar Pedagógusok Egyesületének idei közgyűlése, a VI. Közoktatási Konferencia, nagy érdeklődésnek örvendett a pedagógusok körében. Ehhez nagy mértékben a kítűnő előadók is hozzájárultak.

Az előadássorozatot **dr. Ceizel Endre** orvosgenetikus, az orvostudományok akadémiai doktora nyitotta meg. Előadásának címe: *A modern genetika és a pedagógia*. Érdekfeszítő előadása az orvosi ismeretekkel nem rendelkező pedagógusközönségnek is érthető és követhető volt. Irodalmi, képzőművészeti, zenei példákkal tüzdelté genetikai előadását, és szavalt. A genetikai alapismeretek modern megközelítése képezte előadása fő szálát. Gregor Mendel elméletéről hamar áttért Francis Galton kutatására, aki pozitív és negatív eugenikáról beszélt, pontosabban a kivételes képességű emberek és a gyengébb, beteg emberek szaporodási szabályozásának utópiájáról. Ez az elmélet a német diktátor beteges értelmezése miatt sokáig háttérbe szorult. Az előadó a Galton-törvényeket magyarázta a hallgatóságának: az ős örökség törvényét (alma nem esik messze a fájától); a visszatérés az átlaghoz; a genetikai adottságok csak a lehetőségek határait határozzák meg. Hogy génjeinkből mit valósítunk meg, ez tőlünk függ (tőlünk: szülőktől, tanároktól).

Az előadásból a magyar nyelvújítói sem maradtak ki, és a talentum szó is megjelent a professzor kontextusában.

A tehetség és a talentum szavak különbségét hangsúlyozta. A talentum a megvalósult tehetség, viszont sok tehetségből nem lesz talentum.

A genetika forradalmát J. D. Watson és F. Crick tudósok munkája hozta meg a világnak. Szavakból összeálló mondat a gén, amely meghatározza a fehérjét, a fehérje pedig azt, milyenek vagyunk. Átlagosan húszéves az élettartam növekedése, hátránya, hogy ezzel a szociális különbségek is erősödnek. Czeizel Endre szerint az emberré válás még nem fejeződött be.

A család, az iskola, a kortárs csoportok és a társadalom hatással vannak a tehetségre, ahogy ő nevezte, ez a „talentum modell”. A korán megmutakozó specifikus adottságok (muzikalitás, matematika, vizualitás, költői adottság) megjelenési idejét határolta be a gyermekeknél. És az egyik legfontosabb kérdés szülőknek és pedagógusoknak, hogyan lehet felismerni a társadalmilag legfontosabb pedagógusi, orvosi, politikusi tehetséget? A válasza alapján megfogalmazhatom, hogy nem lehet ezt az iskolában meghatározni, nem az okos emberek közül kerülnek ki a géniuszok, inkább a türelmetlenek, elviselhetetlenek tartott gyermekekből. A Ferenczy család rövid bemutatása után, az apát, Ferenczy Károlyt idézte a genetikus, aki gyermekei jövőjét jósolta meg, és rosszul, mert éppen ellenkezőleg alakult három gyermeke pályája.

Szóba került a homoszexualitás, és a felmérés alapján a nők kilencvenhat százaléka nem szülné meg gyermekét, ha a genetikai vizsgálat során kiderülne, hogy homoszexuális. A művészek tíz százaléka homoszexuális, természetesen a professzor ezt az arányt tudományosan megmagyarázta, és példákkal is szolgált az irodalomból, művészetből.

Az örökletesség minimális, érvek: miszerint a költők, festők általában rossz tanulók, de mikor rátalálnak küldetésükre, szenvedélyes munkamániára váltanak.

Végezetül a pedagógus küldetése: a gyermek speciális tehetségének felismerése; a kreativitás elnyomásának mérséklése; a motiváció.

A nap további részében is érdekes előadások hangzottak el. Kellemes élmény és új ismeret nélkül senki

Móra Regina, magyartanár

ELEKTRONSKO NASILJE

i kako se zaštititi

Više od 90 odsto učenika u Srbiji koristi računar, a svaki drugi posećuje sajtove bez znanja roditelja, jer misli da bi im stariji branili da ih otvaraju. Uz olovku i gumicu, i mobilni telefon postao je sastavni deo školskog pribora. Ima ga gotovo svaki učenik četvrtog razreda i dnevno razmeni dvadesetak poruka. Svaki drugi čak putem mobilnog pristupa socijalnim mrežama može da doživi da ga vređaju. Za razliku od generacije svojih roditelja koji su se fizički obračunavali, deca 21. veka obračunavaju se u virtuelnom prostoru, a na raspolaganju im je širok izbor oružja sajber tehnologije - SMS, MMS, foto ili video klipovi, mejl, čet, skajp, veb, blog... Ukoliko se mladi upuste u širenje za njih, naizgled, bezazlenih komentara o nečijem izgledu, statusu, uspehu i slično, i pritom povređuju osobu na koju se komentari odnose, oni ulaze u krug širenja elektronskog nasilja.

Saveti maloletnim licima:

- Stvaraj sebi bezbedne profile.
- Budi pažljiv/a kome na internetu daješ svoj broj telefona i ostale lične podatke.
- Tudi brojevi telefona, mejl adrese, fotografije, video i slično NIKADA se ne dele bez znanja te osobe!
- Nikad nikome, osim roditeljima, nemoj reći svoju lozinku, čak ni prijateljima.
- Ne stavljaj na internet ništa što ne želiš da vide tvoji prijatelji iz odeljenja, čak ni u i-mejlu. Ako dobiješ poruku s nepoznatog broja, ne odgovaraj.
- Ne treba da odgovaraš ni na poznate brojeve, ako se zbog sadržaja poruke osećaš loše ili neprijatno.
- Poruke od njih sačuvaj (save) kao dokaz.
- Budi pažljiv/a i obazriv/a prema drugima; kad se šališ, ili kad si ljut/a, uvek razmišljaj o mogućim posledicama. Pre slanja, razmisli kako bi ti reagovao/la na takvu poruku.
- Ako dobiješ neprimerenu poruku, poziv ili si izložen/a nasilju, razgovaraj o tome s roditeljima ili nekom drugom odraslom osobom (nastavnik, pedagog, psiholog...) kako se problem ne bi pogoršao. Za to postoje i razne telefonske linije. U takvim slučajevima dobro je sačuvati poruke u telefonu. Na forumu ili čet u najčešće postoji tipka **Ignore** ili **Block** kojom možeš sprečiti daljnji dolazak poruka od tih korisnika. Možeš kontaktirati i administratora koji potom može onemogućiti dolazak poruka od određenih nadimaka, od kojih su ranije dolazile nepristojne ili nasilne poruke. Administratori i moderatori takvih foruma ili četova čitaju sve teme i diskusije i paze da ne bude vređanja, pretnji, objavljivanja privatnih podataka i kršenja prava. Administrator će izbrisati takav zapis, upozoriti korisnika ili mu zabraniti daljnji pristup ako se to ponovi.
- Da bi proverio/la piše li negde o tebi i tvojim podacima, možeš posetiti stranicu www.google.com i upisati svoje ime i prezime pod navodnim znakovima (npr. "Pero Perić"). Google će pronaći sve internetske stranice na kojima se spominje tvoje ime. Isto napravi sa svojim brojem telefona, i-mejl adresom, pravom adresom i nadimkom na čet u. Možda negde neko piše o tebi i daje tvoje podatke, a ti to i ne znaš. Pokušaj to činiti što češće, a možeš napraviti i "Google Alert", alarm koji će ti stizati na mail svaki put kad i ako se na internetu pojavi stranica na kojoj se spominje tvoje ime.
- Pri četovanju i slanju brzih poruka, koristi sajtove za mlade, najbolje one koji imaju nekoga ko nadgleda sadržaj u sobama za četovanje.
- Nemoj slati poruke, slike ili drugi materijal koji bi nekome mogao da naškodi.
- Nauči kako da odbijaš i blokiraš poruke nepoznatih osoba. Ignoriši nepoznate ljude koji hoće da uspostave kontakt sa tobom.

- Ne prihvataj sastanke sa nepoznatim osobama, iako su to tvoji "drugovi sa interneta".
- O eventualnim sastancima uvek obavesti i roditelje, opreznost se isplati.
- Ukoliko ništa ne radiš na internetu, isključi se.
- Na početnim stranicama mreža za socijalno druženje (Facebook, Twitter...) postoje pravila za korišćenje istih, a navedena je i starosna granica za korišćenje mreža - dobro ih prouči.
- Zatvarajte sumnjive skakutave prozore tako što kliknete na krstić u desnom gornjem uglu.
- U vašim opštim podacima na profilu nikako nemojte navoditi i-mejl adresu, broj telefona, adresu i slično. I - mejl adresu ne treba da navodite pre svega zbog zaštite vašeg profila, a takođe i zbog spam poruka koje možete dobiti.

KOME SE OBRATITI U SLUČAJU NEŽELJENIH PORUKA, PRETNJI I ZLOSTAVLJANJA

1. Starijem bratu, sestri ili roditeljima
2. Odeljenjskom starešini
3. Pedagogu, psihologu ili direktoru škole
4. Školskom timu za zaštitu učenika od nasilja
5. Školskim drugovima (vršnjačkom timu)
6. Ministarstvu prosvete na tel. 0800/200-201
7. SUP-u na i-mejl: childprotection@mup.gov.rs

Korisni sajtovi:

www.mobing.rs, www.kliknibezbedno.rs, www.e-bezbednost.rs, www.pametanklik.rs

U SVETU STIHOVA

U slobodno vreme ona piše i čita, jer „svaki strastveni čitalac je, u stvari, pisac“. Zove se Aleksandra Bubulj, ima šesnaest godina i ide u GFT 2/13 odeljenje Politehničke škole. Kaže da je zaljubljena u kreativnost, da olovkom diše i da je njen svet ono što na papir napiše. Povod za razgovor sa njom je osvojeno prvo mesto na pesničkom konkursu hrvatske izdavačke kuće Ud-ruga građana „Essegg“,

zahvaljujući kojem će tokom 2013. godine biti štampana njena prva zbirka pesama „Pusti me da prođem“.

Aleksandra piše od svoje desete godine

Kada si prvi put osetila potrebu da pišeš?

Svet svojih misli prvi put sam stavila na papir u četvrtom razredu osnovne škole, sasvim slučajno. Veliku prekretnicu mi je doneo jedan pesnički konkurs na kojem sam učestvovala sa deset godina.

Sećaš li se svojih prvih stihova?

Naravno: „ Kada sve ruže uvenu
i kada se zvezde ugase u noći,
osvetlićeš put i shvatićeš
da svako dete ima svoje moći.“

O čemu najviše voliš da pišeš, šta te inspiriše?

Volim da pišem o pesmi vetra, plaču zida i svemu što postoji u mom svetu. Inspiriše me život, ljudi i okruženje u kojem živim. I ljubav, naravno, što da krijem...

Odakle ljubav prema knjigama i poeziji?

Još od malih nogu volela sam da slušam kad mi neko čita. Sećam se i prve lektire i ljubavi koju sam osetila prema stihu i pesmama...

Koji ti je pesnik blizak?

Desanka Maksimović, koja je ujedno i moj pesnički uzor.

Šta ti znači osvojena nagrada i saznanje da će ove godine biti objavljena tvoja prva pesnička zbirka?

To je za mene velika šaka samopouzdanja koja me ohrabruje. Knjiga je dokaz da svet koji stvaram postoji, ali ne samo za mene-postoji za sve.

Šta očekuješ od budućnosti?

Ne mnogo... Pred sobom vidim hartiju, olovku i osećanja koja rađaju inspiraciju...

PUSTI ME DA PROĐEM

Okovan mrakom, želim da prodrem do njenih misli,
da je pomilujem mesečevim zrakom.
Pusti me da prođem!
Osvetli mi prijavštinu staze,
Neka pogleda zvezde, šaljem ih da je paze.
Pusti me da prođem!
Nacrtaću je kako spava,
pusti me, tugo, samo sada!

SAN

Hvatam svaki pogled skriven u tvom oku.
Čeznem! Ne budi me!
Prigrli mi dodir, leti nad tobom, stisni ga jako!
Čuvaj! Poći će za tobom.
Pogledaj ruku, stopila se sa mojom,
golica je nežnost, svađa se sa tvojom.
Oživi me poljupcem, smeta mi sunčev zrak,
Prekrij ga tamom, nek zauvek zavlada mrak!
Ne diraj me!
Idi, oteraj ovaj dan,
odnesi ga daleko od mene, živeću svoj san!

Tamara Šarčević GFT 2/13

TAMNA STRANA INTERNETA

Svaki dan započinjemo pregledom elektronske pošte ili internet portala. Pročitamo vesti, slušamo muziku, pogledamo film. I dok su stariji govorili da će se mladi pretvoriti u grbave čudake koji po ceo dan zure u monitor, nisu mogli ni da pretpostave da će za neke internet postati mesto na kojem bauljaju u potrazi za ljubavlju i prijateljstvom.

Šta bi se dogodilo kada biste otvorili svoj Fejsbuk profil i shvatili da više ne postoji? Da li biste se istog trenutka prebacili na „My Space“ ili „Twitter“, ili biste, hipnotisani, napokon otvorili oči i shvatili da ste poslednjih godina gubili vreme i sa potpunim strancima delili nešto što je trebalo da zadržite za sebe. Pustili smo strance u dnevne boravke, spavaće sobe, porodična okupljanja i u kupatila. Želimo da svi znaju jesmo li u vezi, slobodni, ili je u pitanju „komplikovan“ odnos, kao i gde provodimo godišnji, kako smo se proveli na koncertu Seke, Cece, Ace... Ali ono što je najvažnije, jeste to što smo realnost zamenili gomilom virtuelnih „lajkova“ koji nam daju uvid (privid) u to koliko

smo voljeni, prihvaćeni, duhoviti, zanimljivi i popularni. Trebalo bi se zapitati ko nas je, kada i kako uverio da smo toliko važni? Ako niste agent 007, medijska zvezda ili serijski ubica, mala je šansa da će neko obratiti pažnju na vaše piskaranje.

Ako bismo ovog trena pogledali istoriju poruka, pregleda i statusa, verovatno bismo otkrili nekoliko ključnih stvari. Kao prvo, počeli smo teže da razlikujemo stvarnost od fikcije. Trebalo je više vremena da provedemo čitajući knjige, jer naši četovi, statusi i poruke govore samo jedno - ne baratamo pravopisom. Obožavamo da iz sebe isпустimo nesuvislu bujicu rečenica i da posmatramo nepregledne redove polupismenih komentara, jer su oni znak naše prihvaćenosti u društvu. Nakon

analiziranja, ne mogu da ne primetim da sve to liči na piskaranje po zidovima WC-a i čekaonica železničkih stanica. Neko napiše: „Volim Ivanu“, neko drugi iz „dobre“ namere dopiše: „Bio sam sa Ivanom“, a treći, naravno, zaključio: „Ivana je nemoralna.“

Dakle, drugi WC, zid čist, ali iste mušterije. Težnja za popularnošću, obračuni zaljubljenih devojaka, nedostatak srama, okrutnost, preterana želja da se čuje i moj glas, da se bude viđen i prihvaćen - sve je to danas internet tama, a pre Fejsbuka zvalo se - pubertet.

Интервју: Тамара Сантрач, модни дизајнер

МЛАДИ СЛЕПО ПРАТЕ ТРЕНДОВЕ

Време је матурских вечери, које сваког пролећа увек изнова покрећу причу о одевању, моди, стилу, елганцији, али и о кичу и неукусу. Своја размишљања на те, тренутно актуелне теме, са нама је поделила млада суботичка модна дизајнерка Тамара Сантрач.

Време је матурских вечери. Како, по твом мишљењу, треба да изгледа девојка на матурској вечери и које су то модне грешке које девојке најчешће праве?

Девојка треба да буде лепа, елегантна и да се пријатно осећа. Уколико се бојите да експериментишете, мислим да са малом црном хаљином никада нећете погрешити. По мом мишљењу, требало би да носите оно у чему видите себе. Највећа грешка је када девојке обуку превише деколтиране хаљине напред или на леђима, или хаљину са предубоким шлицевима, карнерима, чипком... То одаје утисак неозбиљности и неукуса. Матурско вече је тренутак када себи треба дозволити дозу гламура, али никако не треба претерати.

Какво је твоје мишљење о томе како се данас облаче млади људи? Имаш ли неки савет за њих?

Млади слепо прате трендове не размишљајући о томе је ли то што носе у складу са њиховим годинама, телесном грађом и приликом у којој носе ту одећу. Мој је савет да не будете

униформисани, јер понекад правила која постоје треба и да се прекрше. Размишљајте о својој оригиналности и свом личном печату и стилу.

Када си постала свесна своје наклоности према моди и који тренутак је био пресудан да јој се у потпуности окренеш?

Одмалена сам желела да се бавим овим послом. За мене је пресудан тренутак био одлазак у Школу за дизајн „Богдан Шупут“ у Новом Саду. Тада сам схватила да је модни дизајн оно чиме желим да се бавим у животу, јер он у великој мери подстиче машту и креативност.

У чему проналазиш инспирацију?

Инспирација је свуда, не постоје правила: филмови, свакодневни живот, изложбе, музика, неко на улици, људи, архитектура, различити модни стилови из прошлости и, коначно, садашња мода.

Да ли је младом дизајнеру лако да успе у Србији?

Србија није идеално тржиште за моду. У свету моде је много тога већ виђено и млади дизајнер се не може лако пробити у тај често суров свет. Мада, сваки почетак је тежак, наилази се на разне препреке. Конкуренција је велика, али ако пронађете свој лични печат и ако верујете у оно што радите, успех је скоро загарантован.

Шта желиш да оствариш у будућности?

Желим што више да напредујем у свом послу и створим свој бренд, да отворим радње у Њујорку и Паризу, највећим модним метрополама. До остварења тог сна, желим да кроз продају мојих креација у Београду наставим добру сарадњу са нашим познатим личностима.

Која је твоја порука онима који желе да крену твојим стопама, а таквих

у Политехничкој школи која, пре свега, негује креативност, сигурно има?

Верујте у своје снове и сигурним кораком корачајте ка свом циљу. Крените од малих жеља које ћете полако надограђивати.

Сања Илић ТОН4/9

JEZIK JE, UISTINU, PRAVA DOMOVINA

(Wilhelm von Humboldt)

Snježana Rončević, profesor

Jezikom, oduvijek, pretačući misli u riječi, imenujemo sebe, prirodu i od ljudi stvoreno. Jezik stvari, tako postaje i jezik duše, a duše su nematerijalne i one imaju ine razloge da postanu kosmopolitske, bez obzira koliko nam se za života činile malima.

Kod nas, (u našim malim jezicima), priče počinju od Kulina bana, a bajke od braće Grim. (Zašto je to tako, mislim, ovo sa bajkama, trebalo bi pitati Vuka Karadžića, ili samo

nastaviti čitati, kad jednom stanemo.)

Šta radimo, kad zidamo (i rušimo) kulu babilonsku? U istoriji, u pripovijedanju, u umjetničkom djelovanju, od iskona.

Prema 11. poglavlju Knjige postanka, babilonska kula je bio toranj kojeg su sagradili ljudi, Noini potomci, ujedinjeni u namjeri da dosegnu nebesa. Bog se razljutio zbog ljudske oholosti i zanemarivanja vjere, te je srušio toranj i izazvao kaos time što su graditelji počeli govoriti različitim jezicima. Nakon toga su se ljudi razišli i naselili različite krajeve svijeta, a kulu ostavili razorenu. Ovom pričom Biblija je nastojala objasniti raznolikost jezika i rasa.

Sva je zemlja imala jedan jezik i riječi iste. Ali kako su se ljudi selili s istoka, naiđu na jednu dolinu u zemlji Šinear, i tu se nastane. Jedan drugome reče: Hajdemo praviti opeke te ih peći da otvrdnu! Opeke im bile mjesto kamena, a paklina im služila za žbuku. Onda rekoše: Hajde da sebi podignemo grad i toranj s vrhom do neba! Pribavimo sebi ime, da se ne raspršimo po svoj zemlji! Jahve se spusti da vidi grad i toranj što su ga gradili sinovi čovječji. Jahve reče: Zbilja su jedan narod, s jednim jezikom za sve! Ovo je tek početak njihovih nastojanja. Sad im ništa neće biti neostvarivo što god naume izvesti. Hajde da siđemo i jezik im pobrkamo, da jedan drugome jezik ne razumije. Tako ih Jahve rasu odande po svoj zemlji, te ne sazidaše grada. Stoga mu je ime Babel, jer je ondje Jahve pobrkao govor svima u onom kraju i odande ih je Jahve raspršio po svoj zemlji.

Od tad, pa evo do sad, mi, Noini potomci, neprestano gradimo i rušimo, gradimo i rušimo, sve, pa i jezik, kuću bitka, kako bi to rekao Hajdeger. Kuća evropskih jezika po dogovoru je sagrađena u Strazburu 2001. godine. U Evropi postoji više od 220 autohtonih jezika, što čini oko tri odsto od ukupnog broja jezika na svijetu. Na majčici zemlji se govori 6000 do 7000 jezika, dok se, na primjer, na teritoriji Rusije, gde živi 148 miliona stanovnika, govori daleko najveći broj jezika, od 130 do 200, u zavisnosti od kriterijuma. Engleskim kao maternjim govori 341 milion ljudi, ali njime se, kao drugim jezikom, koristi 600 miliona istih. Ni ne pitamo se zašto. Brojevi uvijek dobro dođu da nas malo utemelje, pa da razborito sagledamo na kakvom nam je postamentu sagrađena kuća čovječanska.

Čovjeka, pojedinca, jednog, jedinog, određuje njegov prvi,

Piter Brojgel Stariji, *Kula babilonska*

maternji jezik, njegovo nasljedstvo koje baštini, a poznavanjem drugih jezika daruju mu se ključevi drugih kultura.

Misleći na zadatu temu, a misliti možemo i živim i neživim jezicima, ako smo ranije savladali jezikoslovlje ili bar neka pismena. Misleći na mrtvom latinskom, možemo biti mudri u izrekama: *Quot linguas calles, tot homines vales.* - Koliko jezika znaš, toliko ljudi vrijediš.

Nulla lingua tam difficillis est quin disci possit. (Nijedan jezik nije tako težak da se ne bi mogao naučiti).

Voleći poeziju, a njegujući i svoj, maternji, već mrtvi, srpskohrvatski jezik, sjetih se, iz lektire (i time nas škola daruje) Petra Preradovića, pjesnika koji je pisao ovim i mojim jezikom. (Sad ga, kao i mnoštvo drugih živih i neživih bića dijele, bez ostatka, ovi iz bivše jezičke sh ili hs kovanice).

Pa kaže, Petar Preradović:

JEZIK RODA MOGA

*Kao vječno more sinje
U kretu si gipkom, lakom,
Podaje se dahu svakom
I mreška se i propinje,
(Kakva moć je vjetra koga) -
Zuji, zveči, zvoni, zvuči,
Šumi, grmi, tutnji, huči, -
To je jezik roda moga!*

I tako pjesnički i pripovijedački, evo nas, idući prema kraju, vraćenih na početak, pred kulu babilonsku. Na nama je, da od kuće bitka koju sami sagrađimo, dograđujemo sebe, učeci iznova i iznova, još i još, znavijek, povazan.

Učimo jezike da se sa svijetom razumijemo, to je poruka ovog povijedanja. Mada piše - govori evropski!

БЕРЛИН - ГРАД МУЗЕЈА И ФЕСТИВАЛА

„За младе, путовање је образовање, а за старије, искуство.“
Франсис Бекон

Прошлог лета имао сам прилику да отпутујем у Берлин, престоницу Немачке, а уједно и највећи град ове државе смештен на рекама Шпре и Хавел. Ово је град музеја, фестивала и светски познатих грађевина. Од последњег пописа 2009. године у престоници живи 3.439.100 становника 170 различитих нација, али је од тада број знатно повећан. Занимљиво је то што је овај град, основан у 12. веку, један од најмлађих европских градова.

Путовање у Берлин било је изузетно занимљиво искуство. Упознао сам много људи, а имао сам прилику и да видим неке од многих знаменитости које крије ова метропола.

Бранденбуршка капија смештена је на Париском тргу и изгледа стварно фасцинантно када падне мрак и када се укључе светла која је целу осветљавају.

Рајхстаг је зграда у Берлину која је изграђена да буде дом Рајхстага, прве скупштине Немачког царства. Овде је, као и некад, и данас седиште немачке скупштине.

Музејско острво је северни део острва на реци Шпре. На њему се налазе неки од значајнијих светских музеја које су градили пруски краљеви.

Зигесзојле је педесет метар висока грађевина са вртоглавим степеницама које воде до „кавеза“ који се налази испод највишег дела грађевине - статуе позлаћеног анђела. Поглед на оближње зелене паркове и прелепе грађевине пружа божанствен утисак.

Сони центар је грађевина која изгледа спектакуларно ноћу када засијају разнобојна светла. Спектар боја и количина осветљености изазивају посебан утисак.

Берлински телевизијски торањ висок је 207 метара. У бљештавој сребрној кугли на врху налази се ресторан који се непрестано окреће и са којег је поглед на град невероватан. На тргу на ком је смештен торањ, налази се и Светски сат, као и Фонтана међународног пријатељства.

У Берлину можете посетити и градски акваријум, прелепе паркове и шеталишта, остатке Берлинског зида, Олимпијски стадион, два зоолошка врта од којих један има најбогатију збирку живих врста на свету, а други је по површини највећи у Европи, барове и пабове који се могу наћи на сваком кораку и још много других занимљивости. Постоји више од двестотина библиотека које су одлично опремљене. Има неколико познатих шопинг булевара, али и тржних центара, робних кућа и бутика раштрканих по мањим улицама. Светски познати тржни центри су „КА-ДЕ-ВЕ“, „Карштадт“, „Алекс центар“, „Шлосштрассе центар“ и многи, многи други... Најзначајнији концерти одржавају се у комплексу „Темподром“, у којем су гостовали Мадона, Мајкл Џексон, Лејди Гага, Бијонсе и други.

Познат је и међународни Берлински филмски фестивал „Берлинале“, основан 1951. године. Ове године, традиционално у фебруару, одржан је 63. Берлински филмски фестивал.

Током тридесет дана, колико сам провео у Берлину, нисам успео да обиђем ни петину града јер је, једноставно речено, огроман. С озиром на величину града, неопходно је постојање неколико различитих врста превоза како би се сваког дана хиљаде радника и деце превезло до посла или школе. Постоји подземни воз - убан, улични воз - штрассебан, сличан нашем трамвају, брзи воз који иде улицама и под градом - есбан, аутобуси и још много различитих превозних средстава. Највише сам користио убан, јер ми је свако одредиште на које сам се запутио било веома далеко. Улица Милерштрассе у којој сам привремено живео дугачка је тридесетак километара, а она је једна од краћих.

Рајхстаг

Бранденбуршка капија

Музејско острво

Из Берлина сам се вратио препун још увек помешаних утисака. Свакоме коме се укаже прилика да отпутује у Берлин, препоручио бих да оде и уживо доживи и осети овај прелепи град.

SVÉDORSZÁG! A NYÁRI VAKÁCIÓM

Nynäshamn-ban, ahol az olimpia százéves évfordulóját ünnepelték

Csobbánás a jeges tengerbe

Alig vártam, hogy elkezdődjön a nyári szünet, mert tudtam, hogy az idén Svédországba utazom a családommal. A nagybácsim egy kis faluban lakik a fővárostól (Stockholmtól) 38 km-re. Vonattal mentünk Pestig, onnan repülővel tovább. Stockholm repülőterén kissé körülményes volt egymás megtalálása.

A négy nagy bőröndünk könnyedén befért a nagybácsim autójába, mert akkora volt a csomagtartója, mint fél Yugo. Elindultunk „haza”, és útközben megálltunk enni egy autópálya melletti étteremben, és kaptunk egy igazi svéd „hamburgaret”, így nevezi a nagybácsim, nekem inkább hamburger. Nemsokára megérkeztünk az otthonába. A nagybá ludasi érzést akart, mert ott született, így vett egy kakast és egy tyúkot.

A tesómmal sokat fociztunk, pikádóztunk, asztaliteniszeltünk, biliárdoztunk, mi már megtartottuk az olimpiát. Másnap elmentem a nagybácsimmal a műhelyébe, és segítettem neki (az öreg tetőbádogos), hajtogatni kellett a párkánynakvalót egy speciális géppel, amit erre találtak fel, evvel nem nehéz dolgozni, de annál unalmasabb. De csak elmúlt az idő. A hétfőgőn úszni mentünk. A víz hideg volt.

A második hétfőgőre grill partyt rendezett, ami hamar el is érkezett, mert gyorsan teltek a napok, mindig mentünk valahová. A hétfőgőn degeszre ettem magam, aminek később meg is mutatkozott a mellékhatása. A másik hét is elrepült gyorsan, nem tudom észrevettétek-e, hogy ami jó meg érdekes, az gyorsan elmúlik, és valóban. A következő hétfőgőn a kikötővárosba mentünk, mert a százéves olimpia jubileumát ünnepelték, amit nagyon szépen megszerveztek, mert voltak régi hajók, oldtimer kiállítás, helikopterezés és olimpiai játékok. Nem nehéz észrevenni, hogy nagyon is nagy a különbség az életszínvonal közt (van az ott és a nálunk), remélem, mindenki legalább egyszer eljuthat egy ilyen országba, és részese lehet a „nyugati varázsnak”.

Az utolsó hét szinte elröppent, bevásárolt a nagybácsim a svéd ingyenségekből, és mi csomagoltunk, mert közeledett a hazaindulásunk. Az utat tizenkét óra alatt tettük meg. Hazaértünk, és én az emlékeimmel eltelve megpróbáltam élvezni a maradék egy hónapot, ami a nyári szünetből maradt.

KIMONDATLAN SZAVAK

érzések kavarnak bennem,
sokszor nincsen minden rendben.
Hiszen az élet nem igazságos,
semmi nem jelent vigaszt már most.

Nincs megfelelő szó arra,
talán a sors így akarja.
Sokszor elmegy, ki fontos,
értük írom ezt a néhány sort most.

Elrohan az idő felettünk,
s kimondani oly sok mindent elfelejtünk.
Ha elmegy, már késő szeretnünk,
ha már nincs itt, hogy együtt nevéssünk.

Felkészülni nem lehet,
kit szeretünk, bizony elmehet.
Befogadják a fellegek,
s velünk többé nem lehet.

Utólag az ember már semmit nem tehet,
utólag elmondani nem lehet.
Mondjuk el, még megtehetjük,
mondjuk el, kinek kell, hogy szeretjük.

Mondjuk ki, amit érzünk,
mondjuk ki még ma.
Nem tudhatjuk, mikor jön el az a nap,
mikor elmegy a csillagok alatt.

Csak az emléke marad,
s a kimondatlan szavak.
Ezt megengednünk nem szabad,
szóljának hát szívünkől az őszinte szavak.

Komjáti Misl VT42

ЧЕКАЊЕ

Време не чека никога, али сви чекају време. Живот никога не чека, али сви чекају живот. Смрт сваког чека, а њу не чека нико.

Чекам промене, чекам новац, чекам плаво небо. Године пролазе, а ја чекам младост. Пролазе другари, а ја и даље чекам оне праве. Чекам висину, а живим на поду. Знање се не чека, знање се стиче, а стичемо га временом. Чекам ваздух, јер дишем у води. Мислим да сваки човек умире чекајући. Најлепше ствари се чекају. Сви кажу: "Млад је он, нека чека." Нећу да чекам! Чекање је тешко, бити чекан је лако. Чекам да ми израсту крила, да полетим као птица. Чекам да се бетон одвоји од мене јер су патике слепљене за њега. Имам дрва, али чекам ватру. Имам мозак, чекам инспирацију. Имам слободу, али чекам простор. Чекам тренутак - за њих се живи! Кажу, чекањем постајеш мудрији. Можда је то истина... Ипак, мислим - не треба чекати. Гризи за себе, чекање је за слабиће!

Срећа је лепа док се чека, али ја немам времена. Морам да кренем!

Алберт Тонић ВТ4/3

ЖИВОТ (НИ)ЈЕ ПРОКЈЕТА АВЛИЈА

У животу увек постоји нешто што је вечно, иако се све око њега непрекидно мења, пуни и празни, ратује и мири, руши или гради. То нешто живи за себе и увек је исто, непроменљиво, попут Андрићеве Авлије. То „нешто“ може да буде једна мисао или осећање, једна лоша одлука, искушење или жеља, нешто што нас вуче напред или нешто што уме да упропасти све... Било шта.

Живимо у малом свету великих правила, како писаних, тако и неписаних, како корисних, тако и бескорисних. Сећам се, као малу, често су ме подсећали на чувену изреку да се добро добрим враћа. Данас ми се све више чини да се од добрих људи само још више добра очекује. Преда мном се непрекидно роје једне те исте мисли и питања о животу, као и присуству доброте у истом. Све чешће се питам: "Да ли заиста вреди бити добар и поштен?" Плаше ме стално исти одговори и плаши ме немоћ која ме спречава да све то променим. Моменат у коме смо затечени је све чуднији и мрачнији, изненађујућ и неправедан. Као добри, постајемо подређени другима и ишчезавамо попут силуета живећи по туђим правилима, несвесни својих жеља. Постајемо одвојени од света, свега битног и свега оног чему би требало од рођења да припадамо. Борхес каже да је немогуће у животу не бити слаб, увек се држати на ногама и не проплакати, не осетити самосажаљење и муку. Додала бих и да је немогуће не наљутити се када последња кап прелије и најдубљу чашу, и када нам се учини да су нам сви људи непријатељи, и када живот остане без смисла. Тешко је одупрети се злу које живи дуж од свог узрочника. Зашто, онда, чинити добро, када у њега верује још само мало оних који га чине? Сваки дан се будим са одјеком истих мисли о слободи и успеху, о снази која би ми била довољна да савладам и најјачег противника, али онда отворим очи и суочим се са зидовима тамнице иза којих се кријем.

Да ли ће сванути дан који ће променити све - не знам, али знам да је и делић секунде довољан да дотакнемо оно што истински желимо, јер у свима постоји она искра снаге и моћи која ће нас ослободити зидова „проклете авлије“ у коју су нас затвориле утваре стварног света.

Ивет Стојановић ТПА 4/11

„SÉTA BÖLCSŐHELYEM KÖRÜL”

A Hét Nap riport- és interjúpályázat középiskolásoknak 1. díjas alkotása

(Részletek)

Ez itt falu, az én falum,
Innen jöttem és ide térek.

Ady Endre soraival kezdtem riportomat, mert az idézett sorokat mondhatnám én is, és mondhatnánk többen, akik itt, ebben a csodálatos és fennséges nevű faluban, Királyhalmán születtek. Bemutatom bölcsőhelyemet, és a körbevezetés azon módját választottam, ami az idegenvezetőktől ugyan szokatlan, de számomra mégis jó ötletnek tűnik, hiszen egy virtuális játékba invitálom a kedves olvasót, melyen rajtam kívül ott lesz Királyhalom egy igen meghatározó személyisége, Horváth Katalin. Induljunk, és sétáljunk az időben vissza, és hallgassuk és lássuk azt a sok csodát, melyeket valakik mertek megálmodni!

Megérkeztem Tizenkilenc évesen (1953) belecsöppentem egy akkorka falu életébe, ahol a főutcán végigtekintve alig voltak házak. Friss diplomásként, tele energiával, tettvággyal, világfelforgató tervekkel felmerült bennem az a gondolat, hogyha én itt tanítani akarok, akkor talán a felnőtteket is nevelnem kell. Férjemmel mindketten a szabadkai tanítóképzőben fejeztünk magánúton. Majd az egyetem elvégzése után ide lettünk helyezve (szóval itt kaptunk munkát). Palicson kölcsönkaptunk egy kerékpárt, és azon az egy férfikerékpáron jöttünk ide, Bácsszőlőre. Mikor letértünk a főútról erre a homokos szakaszra, szembejött velünk egy bácsi, és megkérdeztük tőle, hogy ez az a bizonyos Bácsszőlős, a bácsika azt felelte, hogy nem, ez Királyhalom! Mondtam is a férjemnek: te, Matyi, mi eltévedtünk! Majd rövid felvilágosítás után rádöbentünk, hogy mégis jó helyen járunk, ugyanis a két településnév ugyanazon helységet jelöli. Az ittélők számára mindig is Királyhalom volt és marad is a neve, mert ez a név büszkességgel tölti el őket. Ugyanis maga a név eredete onnan származik, hogy a Monarchia idejében Ferenc József erre járt, és a lakosság homokból egy dombot készített neki, hogy arra álljon fel, és úgy intézze szavait a néphez. Ettől fogva ezt a helyet mindenki csak így hívja. (...)

Nincs miért a várost idevárni Ha most meg kellene győződnöm valakit, hogy jöjjön ide, akkor azt szívesen tenném, ugyanis az elhangzottak is bizonyítják, hogy mennyire összetartó közösségről van szó, és valójában nincs miért a várost idevárni, megvan mindenünk, ami szükséges egy kiegyensúlyozott élethez.

Balázs Piri Dorotya VT/2

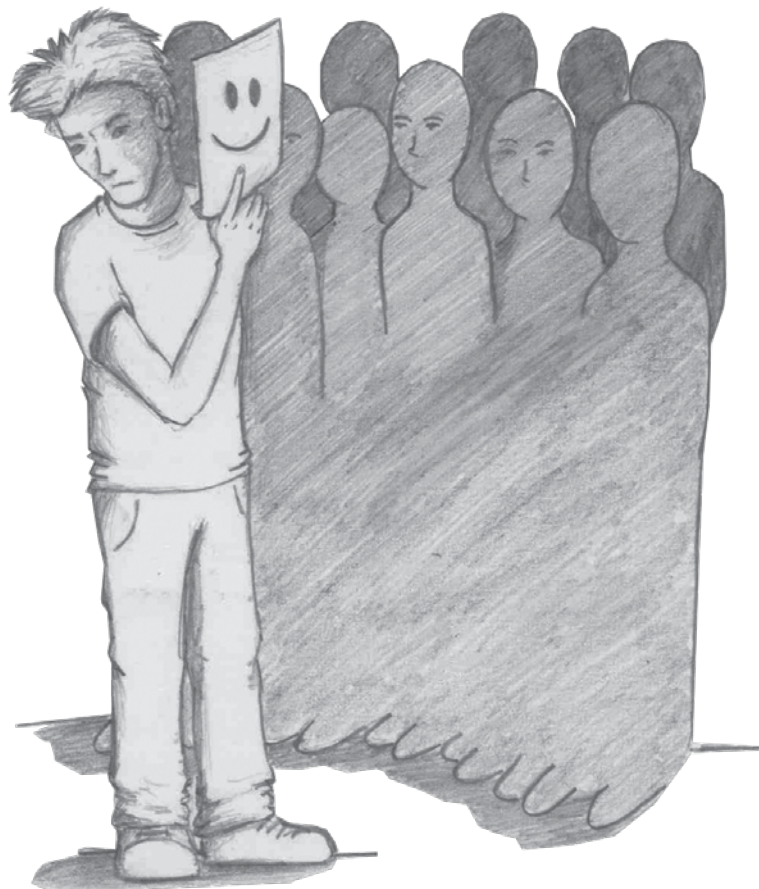
MOJ POSLEDNJI PISMENI ZADATAK

Ne možeš pobeći od stvarnosti. Moraš se boriti ili iščeznuti, jer taj strah od samog straha ubija svo dostojanstvo u čoveku. Natera te da klečiš i podležeš njegovim naređenjima. Počne da vlada tvojim umom...

Da li ste se nekada plašili da volite? Da li ste pomislili kako niste dovoljno dobri, lepi, ili možda, kako to nije za vas? Strah od vezivanja? Svi ga imamo. Negde duboko u nekoj od fioka u kojoj čuvama one uspomene koje nas bole, ožiljke koje samo vreme može da ukloni, stare, neostvarene želje i slično, leži on- strah zbog kojeg nekad propuštamo sjajne stvari. Ljubav ne možete silom uzeti. Ne možete je sami stvoriti, ukrasti, ne možete je nacrtati, niti rečima obuhvatiti. Ljubav menja ljude preko noći i oni koji su bili tvrdoglavi, popuštaju, oni koji su bili kamen postaju pamuk, odgovorni se pretvaraju u neodgovorne, pažljivi u nepažljive... Ali vi se ne bojite toga... Vi se bojite da vam neko ude pod kožu, da vam neko obuzda um, proširi maštu, opara kožu, uđe u najdublje delove vašeg blaga u glavi koje ne pokazujete rado. Bojite se da ćete ustati i da će jutro odisati samo jednim mirisom, da će u danu koji sledi biti samo jedna osoba, da ćete kada legnete i sklopite oči, videti samo lik osobe koja vam se doselila u srce, a ono što vas najviše plaši je da će ta osoba jednom poželeti da ode i da će poneti svoj dotadašnji dom, vaše srce, sa sobom. Strašno je biti povređen. Sekund u kome izgubite ono što je bilo vaše je onaj koji ostavlja, ponekad, neizbrisiv trag, bolan i prljav. Minut u kom vam se svet ruši je onaj u kom shvatate da ste do maločas držali ruku u ruci, a sada je samo vaša ruka tu i visi, prazno, u vazduhu. Sati u kojima pokušavate da se suočite sa nadolazećim danima, dani u kojima se pripremate za mesece, meseci u... Ne! Voleti i biti voljen je nešto najlepše što živo biće može da oseti i to je osećaj koji ne može niko lažno da vam nadomesti, to je unikatno i idealno. Ljubav nosi i patnju i sreću, ali zar to nije smisao ljudskog postojanja?!

Ne možemo svaki dan biti srećni, ali opet, ni tužni. Dolaze trenuci na koje nekada nismo spremni, ali nas život uči da budemo. Nemate se čega plašiti, pustite unutra one koji to zaslužuju i isto što želite pružite nazad i nemate razloga za strahovanje. To je, ipak, samo ljubav...

Jovana Dašić TPA 4/11

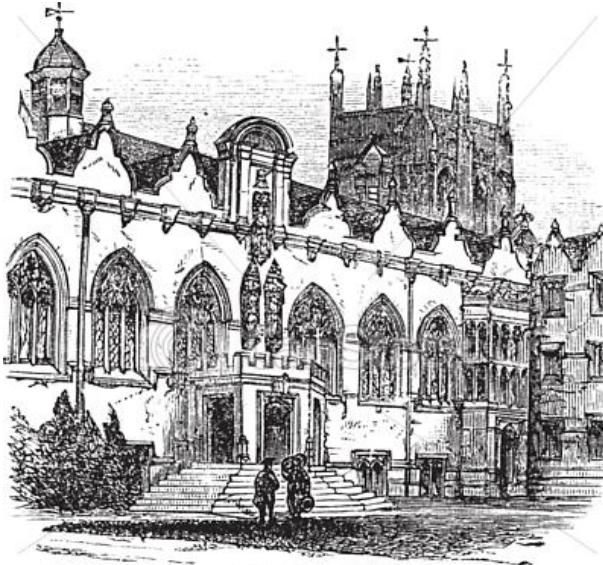
ilustracija: Nataša Vučićević GFT 3/15

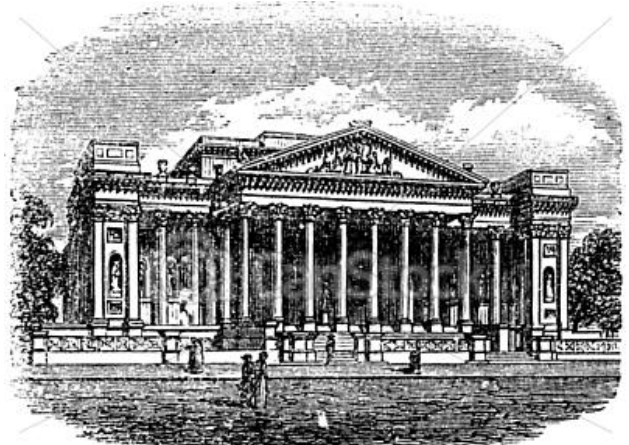
OXFORD AND CAMBRIDGE

EDUCATION IN SERBIA

(comparison with Oxford and Cambridge)

Oxford University

Cambridge University

Oxford and Cambridge are the two most known Universities in England, if not in the world, too.

Here students can be sure of gaining their knowledge and get everything they need for their future. Students become experts thanks to their large libraries, scripts, professors and, what I think is the most important, their own will. Both Universities are committed to both education and following rules. These Universities are also very old and have been taking in students for a very long time.

Women didn't have the pleasure of education in the universities from the beginning, but have gained that right some years later. There are a lot of classes which students can commit themselves to. It is also very important that students have enough space for studying, which these uUniversities both guarantee. They can choose from libraries, parks, dorms and lawns (if they are careful enough not to step on the grass inside the college lawns!).

Apart from all the learning, both of these Universities hold annual sport competitions. The best known competition is rowing which is held in London, on the Thames river.

Oxford and Cambridge provide their students with all the knowledge they will need in their future. If not now, I'm sure that everyone will be proud that they have experienced learning so thoroughly and that they will be prepared for their jobs.

The history of education in Serbia begins in the 11th and 12th centuries, in the monasteries in Titel and Bač, in today's Vojvodina. People were educated in Serbian Orthodox monasteries like Sopoćani, Studenica and the Patriarchate of Peć.

Education in other countries starts later, like, for example in England. Cambridge University begins to educate students in the 13th century. In 1787 Serbian primary school Norma was established in Sombor. The oldest Serbian grammar school, The Gymnasium of Sremski Karlovci was established in 1791. In 1838, in Kragujevac, Liceum of Serbian Principality was established. It had three faculties: philosophy, engineering and law. It became the University of Belgrade.

Historically, system ranked students by professional qualification. Those who graduated from primary school were qualified as unqualified workers, whereas those who graduated from grammar school were semi-qualified workers.

Those who graduated from professional high school had secondary qualification, those with higher school – high professional qualification, while those with University had high professional degree.

Yet, the universities in Serbia are not even close to ones in England. Students from England can choose from two greatest universities in the world, Oxford and Cambridge. Oxford is older of the two.

Both of those university towns have the finest architecture in Britain. They have many libraries, chapels, museums and lovely gardens where students can relax and in read in warm summer months.

УЧЕНИК КОЈИ НАЈБОЉЕ БАРАТА – МАЧЕМ

Да ли сте знали да је Марко Кљајић, ученик одељења АТ 2/1, државни првак у мачевању? Он већ неколико година тренира и веома је успешан у овом помало необичном спорту. Како би сазнали нешто више о овоме, његови другови и другарице из разреда поставили су му питања на које је он одговорио у мини-интервјуу.

Када си почео да тренираш?

Почео сам се да се бавим овим спортом када сам имао 13 година, а за овај спорт чуо сам од друга који ме је позвао на тренинг.

Како изгледа један твој уобичајени тренинг?

Загревање је исто као и у сваком спорту, касније долазе мачевалачки корацаи, а после тога следе борбе или техничке вежбе.

Колико често треба мењати опрему за тренирање?

Када си мањи и брже растеш, опрему треба мењати чешће, отприлике на сваке две-три године, а када престанеш да растеш, сваке четврте или пете године, у зависности од квалитета опреме.

Колико си титула до сада освојио?

Године 2010. друго место на Државном првенству Србије у категорији пионира, 2011. треће место на Државном првенству Србије у јуниорима, као и треће место на Државном првенству Србије у сениорима, 2012. прво место на Државном првенству Србије у кадетима, и прво место на Државном првенству Србије у јуниорима.

Где си све путовао на такмичења?

Путовао сам у Италију, Пољску, Бугарску, Словенију, Мађарску и у Хрватску.

Колико је времена требало да постигнеш успехе и да ли је било тешко?

Прилично брзо сам постигао добре резултате. Није било тешко, једино што је захтевало свакодневне тренинге.

Шта твоји родитељи мисле о мачевању?

Мисле да је мачевање позитивно за психички и физички развој. Једини проблем је што, за разлику од осталих спортова, захтева већа финансијска улагања.

Да ли се икада запиташ: „Шта ми је све ово требало“?

Не, и када би требало поново да бирам, мачевање би опет било мој избор.

Ученици АТ 2/1 одељења

DZSÚDÓ, AZ ÉN VILÁGOM

A dzsúdó vagy cselgáncs a XIX. század végén alakult ki. Jellemzői: az ellenfél földre dobása, gáncsolása, földre való leszorítása, karjának feszítése, illetve az ellenfél fojtása. A küzdelem helyszíne szőnyeg, tatami. A tatami két részre osztható: belső térre (ahol a harcok játszódnak le) és a biztonsági zónára. Általában fehér és kék dzsúdó ruhát kell viselni. Övek szerint fejlődünk. Az övekre bizottság előtt vizsgázunk, ekkor dobásokat, leszorításokat, karfeszítéseket, fojtásokat kell bemutatnunk. Sorrendje: fehér, citromsárga, narancssárga, zöld, kék, barna és végül a fekete öv.

Egészen fiatalon kezdtem el cselgáncsozni. Nagyon félénk kislány voltam, de a harcoknál elég agresszívvá váltam. A legelső versenyem Magyaránizsán volt, hetedik lettem; a második versenyem Budapesten, ahol pedig büszkén a dobogó második fokára állhattam fel. A sikereim után nem volt kétséges, hogy megtaláltam azt a sportot, ami nekem való. Számptalan verseny után jelenleg 50 érmém van és rengeteg oklevelem. A legsikeresebb évem a 2009-es év volt, amikor a vajdasági bajnokságon második lettem, és evvel a helyezéssel kiérdemeltem az országos megmérettetésen való részvételt. Bronzérmes lettem. Mindenki büszke volt rám. 2011-ben Magyaránizsa község év sportolója választáson díjat kaptam, aminek szintén örültem. Ebben az évben nem tudtam igazán jól teljesíteni, a vajdasági bajnokságon az ötödik helyen végeztem.

Mindössze csak egy komolyabb sérülést szereztem a tíz év alatt, viszont ez miatt hat hónapig nem sportolhattam. A versenyen ráestem a kezemre, és letört a könyökömből egy darab, elszakadt az inszalagom. Miután meggyógyultam, folytattam a cselgáncsot, és egyre többet edztem. Eddig a magyaránizsai Partizan klubhoz tartoztam, de az iskola miatt ott tovább nem tudtam folytatni. Ebben az évben átigazoltam a szabadkai Spartak dzsúdó klubhoz. Most nagyon sokat edzem, és mindent megteszek a jó eredményért.

Szeretném még sokáig folytatni a dzsúdót, és méltón képviselni a klubom mindenhol! Életem célja, és a legnagyobb álmom, hogy kijussak az olimpiára!

Ozsvár Anita AT1/2

HORGOŠ

Horgoš je najsevernije naselje u Srbiji, a pripada kanjiškoj opštini. Prvi pisani trag o postojanju ovog sela nalazimo već u 11. veku. Sam naziv „Horgoš“ znači da je nešto kukastog oblika i verovatno je u vezi sa jezerom koje je postojalo u današnjem Horgoškom ritu i zvalo se Kukasto jezero.

Ovu nekadašnju pustaru naselio je Mikloš Karas. Današnje naselje nastalo je planskom akcijom 1772. godine. Tada se ovde nastanilo oko 120 porodica iz raznih krajeva Mađarske. U kasnijim decenijama u selo je došlo još hiljadu stanovnika. Godine 1820. izgrađeno je sedam ulica koje čine istorijsko jezgro Horgoša. Godine 1845. osnovana je škola. Industrijalizacija Horgoša počinje pedesetih godina 20. veka

osnivanjem „Vitamina“, „Higla“ i drugih preduzeća. Najveći broj stanovnika čine Mađari i Srbi.

Horgoš ima zabavište „Naši biseri“ i osnovnu školu. Svake godine upisuju se tri odeljenja, od kojih dva nastavu slušaju na mađarskom jeziku, a jedno na srpskom jeziku. Fudbalski klub postoji od 1911. godine. Ove godine je klub obnovljen i ima oko sedamdeset članova. Obnovi kluba se raduju svi: dečaci zbog treninga koje imaju skoro svaki dan, odrasli zbog mečeva koji se održavaju svakog vikenda, a devojke zbog lepih fudbalera. Karasov kaštelj je najlepša znamenitost Horgoša. Nalazi se pored bazena koji ne funkcioniše već godinama. Nekada je u ovim prostorijama bila osnovna škola. Ove godine je počela rekonstrukcija zgrade, pa meštani jedva čekaju da dvorac zablisti u punom sjaju. Kamaraš, deo Horgoša, nekada je bio poznato letovalište. Imućni ljudi ovde su provodili leta u svojim vilama. Neke od tih građevina još uvek postoje.

Horgoš je, pored nadaleko čuvene paprike, poznat i po graničnom prelazu u Mađarsku. Do granice se može stići peške za samo pola sata.

Marina Marković AT 2/1

Ilustracije: Ričard Pasterko GFT 3/6

KUPUSZINA

Szulófalumnak, Kupuszinának történelme az 1700-as évekre vezethető vissza. Nyugat-Bácskában, Zombor és Apatin között, a Duna közelében fekszik. 1751-ben ezzel a névvel alapították meg.

A középkorban egy Hetes nevű település létezett ezen a helyen, ahol az első telepesek szerbek voltak, majd a törökök elvonultával a Felvidékről érkező palóc magyarság talált itt otthonra. Később, az 1990-es évek elején változott a falu etnikai összetétele. Több szerb család menekült ide a Horvátországban dúló háború elől.

Ennek ellenére még mindig a magyarok adják a lakosság többségét (kb. 80%-át). Zömük római katolikus vallású. Templomunk Szent Anna nevét viseli, amely az idén, július 26-án ünnepli fennállásának 200. évfordulóját.

A nép túlnyomórészt mezőgazdasággal foglalkozik. Korábban a falut a szorgos kertészeiről ismerték, de ma leginkább a gyümölcészet vette át a vezető szerepet az állattenyésztés mellett.

Noha Kupuszina, másnéven Bácskertes, a közel kétezer lakosával nem számít sűrűn lakott településnek, a közösség összetartásának, lelkesedésének és szorgalmának gyümölcse azonban már nem egyszer került például újságba vagy televízióba. A kupuszinai Petőfi Sándor Művelődési Egyesület évente készít újabb és újabb szindarabokat, táncokat és egyéb műsorokat, amelyekkel nemcsak a falu lakosságát, hanem a környező települések lakóit is szórakoztatja. A szervezet tagjai között rengeteg a tehetséges fiatal és középkorú. A kultúra ápolásában a helyi József Attila Általános Iskola tanulói is szívesen vesznek részt.

Minden ősszel, októberben, a szüret befejeztével megrendezik a hagyományos Szüretbált, ahol a fiatalság népviseletbe öltözve járja be a falu utcáit.

Van egy kb. negyven tagból álló fűvószenekearunk is, ami a határon túl is ismert.

A külföldről és vidékről érkezőket a népviselet, a néptánc és a népzene ragadja meg leginkább. A díszes, sokszoknyás viselet és a népzene sajátos szépsége miatt sokan látogatnak el hozzánk. A természet adta kirándulóhelyek is számtalan szórakozási lehetőséget nyújtanak nekik (erdőjárás, horgászás, nyári fürdőzés stb.).

Többek között ezért is érdemes eljönni hozzánk. Aki Kupuszinára látogat, biztosan nem fog unatkozni.

Ujllakos Stefánia AT1/2

Kaštelj "Karas"

Osnovna škola u Horgošu

Szüretbál

Kupuszina katolikus temploma

